

Torsdagen den 6 februari

Kl. 12.00–15.02

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 16 januari justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:280

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:280 Skyddsnät för utsatta barn
av Marléne Lund Kopparklint (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang
Stockholm den 5 februari 2020

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:283

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:283 Ojämlighet i cancervården
av Camilla Waltersson Grönvall (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 3 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang
Stockholm den 5 februari 2020

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

§ 3 Svar på interpellation 2019/20:224 om stärkt äganderätt

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Kjell Jansson har frågat mig om när och hur jag kommer att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över och stärka det grundlagsreglerade egendomsskyddet. Han har i det sammanhanget också frågat vilka partier och representanter som kommer att ingå i den. Till sist har Kjell Jansson frågat vilka åtgärder som jag kommer att vidta för att stärka äganderätten kommande år och på vilka områden jag ser att äganderätten brister i dag och därför behöver stärkas.

Som alla känner till arbetar regeringen för fullt med att genomföra den sakpolitiska överenskommelse som träffades i januari förra året mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna, det så kallade januariavtalet. Det är ett arbete som kommer att fortsätta även framöver.

Regeringen har, som en konsekvens av januariavtalet, tillsatt en utredning, Skogsutredningen, som har fått i uppdrag att lämna förslag till åtgärder för stärkt äganderätt till skog, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark och hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi. Utredningen ska redovisa sina förslag senast den 1 juli 2020.

Därutöver avser regeringen, i enlighet med januariavtalet, att tillsätta en utredning om artskyddet. Artskyddsförordningen ska ses över för att effektivt och rättssäkert kunna skydda hotade arter och vara tydlig gentemot markägare om när man har rätt till ersättning.

Det är miljö- och klimatministern som ansvarar för dessa utredningar.

Med detta sagt kan jag konstatera att frågeställningar som rör skyddet för äganderätten kan uppkomma i skilda sammanhang och på många olika rättsområden. Svåra avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen behöver ofta göras inte minst på områden där hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl kan motivera begränsningar av skyddet för äganderätten.

Som framgår har utredningarna som pågår och planeras för i uppgift att överväga och föreslå en rad olika lagändringar som är av stor betydelse för markägares rätt. Ett av Skogsutredningens uttalade syften är dessutom att värna och stärka den privata äganderätten till skogen. Det är framför allt frågeställningar som hänger samman med äganderätten till skogen som är bakgrunden till riksdagens tillkännagivande. Jag kommer därför att invänta resultatet av bland annat Skogsutredningen och se vilka förändringar som kan behöva genomföras.

I sammanhanget vill jag också framhålla att den nuvarande utformningen av egendomsskyddet i grundlag är ett resultat av ett omfattande arbete som gjordes, i brett politiskt samförstånd, i Grundlagsutredningen. Detta trädde i kraft så sent som 2011.

Avslutningsvis: En parlamentariskt sammansatt kommitté utgörs alltid av representanter från samtliga riksdagspartier och utses efter förslag från respektive partigrupps kansli. Fördelningen av ledamöterna är proportionerlig.

Anf. 2 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Där berättas vilka andra utredningar som regeringen gör och som ligger under Miljödepartementet men väldigt lite om vad man avser att göra för att stärka äganderätten.

Regeringen har tillsatt en egen utredning om äganderätten enligt punkt 26 i januariavtalet. Det blir mycket intressant att se vad som kommer ut ur detta med tanke på att det är ett initiativ av Centerpartiet och att statsrådet ska ta hänsyn till Miljöpartiet.

I juni 2019 riktade riksdagen, i KU:s betänkande 2018/19:KU27, ett tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över och stärka det grundlagsrelaterade egendomsskyddet, därav min fråga till statsrådet. När kommer den att tillsättas? Statsrådet blir svaret skyldig. Kammaren har beslutat.

Äganderätten är grundlagsskyddad. Många mark- och skogsägare upplever i dag att äganderätten successivt försvagas. Grunden för en fungerande demokrati och inte minst marknadsekonomi och företagande är en stark äganderätt. I vissa länder är rättsläget oklart när det gäller vem som äger vad. Detta medför att människor inte vågar investera i mark, fastigheter och företagande i dessa länder. Där vill jag inte att Sverige ska hamna.

Äganderätten urholkas alltmer i Sverige på grund av att ett flertal myndigheter tar sig rätten att bestämma över hur privat mark ska användas. Låt mig ge några exempel.

Det senaste är virkesupplag. När skogsägare ska avverka måste de lägga sitt timmer i anslutning till väg för att lastbilarna och transportererna till pappersbruken ska komma åt virket. Detta ska skogsägarna nu betala upplåtelseavgift för, fast det är egen mark.

Annekteringen av skog på grund av biotopskydd pågår för fullt. Det finns markägare som blir av med 50 procent av sina bestånd på grund av detta, och jag vill hävda att det påminner om annektering.

När det gäller rätten att bygga på sin egen mark, inte minst i skärgården, vill markägaren kanske ha en brygga för att kunna ta sig ut till sin ö, likaväl som att ha ett garage att ställa sin bil i om man bor på fastlandet.

Det blir allt lägre ersättningar till markägare för intrång vid ledningsrätt och dylikt. Man lägger bara ut schabloner och bestämmer vad som ska betalas, och det finns ingen förhandling med markägarna. Det blir också en värdeminskning när en ledningsrätt läggs. Detta tar man ingen hänsyn till, utan man lägger bara ut schabloner.

Enskilda tjänstemän gör egna tolkningar som inte är rättssäkra. Staten har via sina myndigheter blivit för stark, och äganderätten försvagas successivt. Regeringen gör ingenting åt detta, trots att man har ett ansvar att reglera genom regleringsbrev.

Fru talman! I punkt 26 i JÖK:en står att den privata äganderätten ska stärkas. Då kommer min fråga till statsrådet: Vilka åtgärder kommer justitieministern att vidta för att stärka äganderätten? På vilka områden anser justitieministern att det finns brister i äganderätten?

Anf. 3 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, Kjell Jansson, för ditt brandtal för äganderätten! Det står i skarp kontrast till statsrådets svar.

Jag delar min riksdagskollega Kjell Janssons uppfattning att äganderätten de senaste fem åren har varit utsatt för en attack i Sverige. Enskilda människor kommer i kläm på grund av såväl regeringens agerande som enskilda myndigheters agerande.

Låt mig ta ett exempel. LRF bjöd in alla riksdagsledamöter från Gävleborg till en småföretagare i Bollnäs som lever på sitt skogsjordbruk. Han har inget annat jobb vid sidan av. Han lever av sitt skogsjordbruk. Han har mark, och han värnar den. Jag tror nämligen, till skillnad från vissa myndigheter och möjligen vissa enskilda statsråd, att skogsägare värnar sin mark. Det är ju deras pengar på banken, och de har inget som helst intresse av att missköta sin mark.

Helt plötsligt fick småföretagaren ett meddelande att han inte får avverka sin skog därför att en fågelskådare hittat en lavskrika på hans skifte. Konsekvensen av detta, fru talman, blir att småföretagaren i Bollnäs blir utan inkomst. Han lever på sitt skogsbruk och blir utan inkomst. Detta gick till domstol, och jag tror att han så småningom fick avverka. Detta är bara ett exempel.

Vi ser liknande situationer med tjäder. Tjäder är alltså en fågelart som vi jagar. Men nu har skogsägare fått avverkningsförbud därför att det har varit någon tjäder där. Jag tycker att detta är bekymmersamt, och det skapar en rättsosäkerhet i systemet.

I statsrådets svar hänvisas till januariöverenskommelsen och att man har avtalat med andra partier. Men jag är faktiskt intresserad av att få veta vad statsrådet anser. Vad anser regeringen? Kan statsrådet vara lika klar och tydlig här i kammaren och i talarstolen som Kjell Jansson är? Sitter det i statsrådets själ och DNA att han står upp för äganderätten, den äganderätt som har tjänat Sverige så väl, och den företagsamhet som har tjänat Sverige så väl?

Vi kan aldrig acceptera en myndighetsaktivism. Vi kan aldrig acceptera att äganderätten kränks. Det kan såklart handla om politiska partier som har politiska ambitioner. Om detta parti skulle ingå i regeringen kan man steg för steg, bokstav för bokstav, inskränka äganderätten i Sverige. Men då är det viktigt att vi i de demokratiska partierna, som står upp för demokrati och äganderätt, sätter stopp – precis som kollegan Kjell Jansson gör i denna interpellation. Han säger: Nu räcker det! Det är precis det som vi moderater säger. Vi står upp för den okränkbara äganderätten. Vi står upp för markägarna och för företagarna, och vi misstror inte till exempel skogsägarna. Vi tror nämligen att skogsägarna har allt intresse av att värna sin mark, att värna sin skog och att sköta den på ett bra sätt som gör att deras kapital växer och som gör att deras skog kan gå i arv till deras barn.

Jag skulle vilja veta om statsrådet delar Kjell Janssons syn på den okränkbara äganderätten.

Anf. 4 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Både Kjell Jansson och Lars Beckman verkar ha läst svaret förfärligt dåligt. Det står uttryckligen i svaret att den utredning som är tillsatt om skogen – inte av mig utan av Miljödepartementet – syftar till att stärka äganderätten när det gäller mark och skog. Jag har därför inget som helst problem att säga att det är klart att vi ska göra det. Det står i januari-

avtalet. Den nya utredningen som just handlar om artskydd syftar också till samma sak.

Vi kommer alltså att stärka skyddet för äganderätten när det gäller mark och skog. Men detta kan göras utan grundlagsändring. Det är också poängen här. Inom ramen för grundlagarna kan man nämligen genomföra dessa förändringar. Det är egentligen det som vi är ute efter.

Egendomsskyddet i grundlagen regleras i regeringsformens 2 kap. 15 §. Där gjorde vi förändringar. Jag satt med i Grundlagsutredningen som samlade alla partier som då satt i riksdagen. Vi kom överens om skrivningarna kring detta. Vad gjorde vi då? Bland annat ändrade vi skrivningen så att man ska få full ersättning vid till exempel expropriering. Det fanns inte en sådan skrivning tidigare. Sedan följdes detta dessutom upp något år senare med en utökning av ersättningen. Det genomfördes 2010. Nu är det faktiskt en överkompensation. Nu ska man inte bara få marknadsvärdet om det behöver ske en expropriering utan faktiskt marknadsvärdet plus 25 procent. För tio år sedan genomfördes egentligen en överkompensation till markägarna vid exproprieringar. Dessutom finns det förstås särskilda ersättningar vid alla rådighetsinskränkningar.

Jag delar uppfattningen att ägarna har starka rättigheter. Så är det. Men kom ihåg att det också finns andra intressen i samhället. Detta är inte det enda intresset som finns i samhället.

Allmänheten har också starka intressen. Det gäller till exempel allemansrätten som är en oerhört uppskattad del av svenskt samhällsliv och som ger oss tillgång till friluftsliv i skog och mark. Om man säger att man ska stärka äganderätten måste man samtidigt undra om det kommer att gå ut över allemansrätten. Denna balans måste också alltid finnas när man gör denna typ av avvägningar.

När det gäller tillgång till stränderna för allmänheten finns det också en avvägning som måste göras. Det är därför som vi har strandskyddsreglerna. I fråga om värdefull natur och djurliv finns det också ett intresse som måste värnas. Ibland behöver marken användas för nödvändiga samhällsinvesteringar, att vi till exempel kan bygga vägar och järnvägar.

Markägare och skogsägare har starka rättigheter, men det finns också andra intressen i samhället som också måste vägas in i denna diskussion, och det måste finnas en balans i fråga om detta.

Jag satt som sagt med i Grundlagsutredningen som leddes av moderaten Per Unckel, som var en mycket bra person att ha att göra med. Det var en person som man kunde lita på stod fast vid sina uppgörelser och sina avtal. Vi tog varandra i hand och sa att vi skulle göra upp om hela paketet – den nya regeringsformen som trädde i kraft 2011. Nu är alla partier överens om detta. En uppgörelse just om skrivningen i 2 kap. 15 § regeringsformen fanns med där.

Jag tänker stå fast vid den uppgörelse som vi då gjorde om grundlagen, och jag hoppas att Moderaterna också tänker stå fast vid den. Det är nämligen viktigt att man ser till att hålla på denna princip när man lägger fast grundlagar.

Anf. 5 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag delar statsrådets uppfattning om att denna utredning var bra. Jag delar också hans uppfattning att Per Unckel var en hedersman,

och jag hade mycket med honom att göra när jag var kommunalråd. Han stod verkligen för det som man gjorde upp med honom.

Problemet i dag, trots Grundlagsutredningen, är att regeringen inte styr sina myndigheter med regleringsbrev. De härjar fritt i olika delar och har åsikter om saker som inte ligger under deras ansvarsområden.

Jag känner till att bland annat Lantmäteriet kan ha åsikter om ifall någon ska få stycka en tomt. Lantmäteriet ska egentligen bara verkställa avstyckningen, inte ha synpunkter på att byggnadsnämnden har gett tillstånd till avstyckning. De slirar på sina uppdrag och lägger sig i det politiska. Det är ett stort bekymmer. Det blir myndighetsaktivism av detta.

Tror statsrådet på allvar att äganderätten kommer att stärkas när Miljödepartementet hanterar och bereder frågan?

Fru talman! Jag och Moderaterna har aldrig ifrågasatt allemansrätten. Den har vi varit överens om. Men det innebär inte att man inte ska få bygga vid stränderna om man äger mark. Det innebär inte att man ska bygga på obebyggda öar. Det innebär att man ska få bygga i anslutning till sin fastighet där man bor eller har ett hus. Det är högst rimligt att man får bygga en brygga strandnära om man har ett hus på en ö för att kunna ta sig dit. Alternativet är att åka helikopter ut till ön. Det är inte gratis. Då får man be regionen om bidrag. Då kanske man klarar det.

Strandskydd är också ett hot mot äganderätten. Det är 100 meter schablonmässigt, och ibland är det 300 meter. Jag känner inte till någon strand i Sverige som är 300 meter, inte ens på Falsterbonäset.

Min fråga är om statsrådet tycker att det är rimligt med 300 meters strandskydd. Då skyddar man egentligen skog och mark som ligger långt från stränderna. Det är inte stränderna man skyddar.

I Tyskland har man ett differentierat strandskydd. Där tittar man på hur det ser ut i verkligheten – om man behöver ha 5 meter eller 40 meter. I Sverige har man generella förbud och strandskydd på 100 eller 300 meter.

Dessutom är det staten som övervakar detta, vilket jag tycker är helt felaktigt. Detta ansvar borde ligga helt på kommunerna i översiktsplanerna. Kommunen har bäst lokalkännedom om sitt territorium – mycket bättre än man har på länsstyrelsen. Jag anser också att detta underminerar den lokala demokratin.

Fru talman! Jag ställer min fråga ytterligare en gång: När kommer statsrådet och regeringen att tillsätta den parlamentariska kommittén? Kammaren beslutade om den i juni 2019. När kommer den att tillsättas?

Anf. 6 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Man vet att statsrådet är ute på hal is när han indirekt anklagar oss moderater för att ifrågasätta allemansrätten. Det är naturligtvis rent trams och ett försök att blanda bort korten.

Kjell Jansson har tagit upp ett antal exempel såväl i detta inlägg som i det förra, och precis som han säger sker det systematiska kränkningar av äganderätten i Sverige – jag tog själv upp exempel från Bollnäs. Nu har jag tyvärr inte den talartiden, men jag skulle kunna ta upp ett antal andra exempel från min valkrets Gävleborg på att det sker kränkningar av äganderätten på olika sätt. Jag uppfattar detta som misstro. Det är misstro mot privata skogsägare, misstro mot företagare och misstro mot kommuner som vill utvecklas. Ta till exempel Hudiksvall; de har jättefina områden

där de vill bygga nära stränderna. De ser att det går att skapa områden där, men det har inte varit så lätt.

Nu har ju statsrådet själv varit med och gjort en januariöverenskommelse som innebär att man ska underlätta byggande vid stränderna. I alla fall säger Centerpartiet att det har gjorts en överenskommelse med Socialdemokraterna om att underlätta byggande vid stränderna – ett förenklat strandskydd. Det säger Centerpartiet, och partiet skriver debattartiklar om det runt om i Sverige. Här står dock statsrådet och säger att vi måste skydda stränderna från att bebyggas. Det visar hur paradoxal den här regeringsbildningen är. Man verkar inte ens veta vad man har kommit överens om.

Vi moderater välkomnar en stärkt äganderätt, och vi välkomnar att kommuner vill utvecklas. Vi välkomnar att människor vill bo och bygga närmare vatten. Det är många som vill bo så, och jag hoppas att intentionen med den här utredningen är att underlätta boende vid stränder.

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är fascinerande att höra en debatt där man utgår ifrån medvetna missförstånd. Vad jag gjorde i mitt förra inlägg var att problematisera äganderätten. Jag sa att man inte kan säga att ägande är det enda intresset som finns i samhället utan att det även finns andra samhällsintressen.

Jag exemplifierade detta med till exempel stora investeringar som vi behöver göra: Vi måste kunna bygga vägar, och vi måste kunna bygga järnvägar. Vi måste ha andra typer av kommunikationer, som telekommunikation etcetera. Jag exemplifierade också med allemansrätten som ett annat viktigt intresse som allmänheten har – vikten av djur och natur och att det finns ett friluftsliv så att människor kan komma ut i naturen. Jag exemplifierade även med stränderna och den strandskyddsreglering som finns.

När det gäller de utredningar som är tillsatta nämner jag Skogsutredningen, som ska stärka markägarens rättigheter, och artskyddsutredningen, som är på väg att tillsättas och som också ska göra det. Det finns även en särskild strandskyddsutredning som vi har kommit överens med de andra januaripartierna om att genomföra. Vill man diskutera detaljer i den och hur den ska landa tycker jag att man ska ta den diskussionen med det statsråd som har med detta att göra, men den öppnar för större flexibilitet än vad som har funnits tidigare. Det är dock en fråga för det ansvariga statsrådet.

Det som ligger inom mitt ansvarsområde är hur regleringen ska se ut i grundlagen. Vad jag underströk i mitt förra inlägg är att Socialdemokraterna är ett parti som håller sina löften, och jag skulle säga att det är särskilt viktigt att hålla sina löften när det gäller grundlagsfrågor.

Jag utgår ifrån att den uppgörelse om grundlagen i dess helhet som vi en gång gjorde med Per Unckel, Moderaterna och alla andra partier som då satt i den här kammaren – en uppgörelse som trädde i kraft så sent som 2011 – fortsätter att gälla. Vi kan nämligen inte ha en situation där Moderaterna lämnar uppgörelse efter uppgörelse. Ni lämnade decemberöverenskommelsen, ni lämnade energiöverenskommelsen och ni lämnade migrationsöverenskommelsen. Ni ville inte ens fullfölja gångsamtalen, och ska ni nu lämna även grundlagsutredningen och grundlagsöverenskommelser-

Prot. 2019/20:70
6 februari

Svar på
interpellationer

na är vi snart i ett läge där ett handslag från Moderaterna inte längre räknas. Då blir det som att skriva i vatten när man kommer överens med Moderaterna, och jag hoppas att ni inte ska försätta ert parti i en sådan situation.

Detta byggs även på med en retorik som går ut på att äganderätten är hotad och att det är en problematik när det gäller myndigheterna. I så fall tycker jag att man ska ta den diskussionen inte i grundlagsfrågorna utan när det gäller instruktionerna till myndigheterna och hur de ser ut. Då får man ta den diskussionen. Jag kan dock konstatera att de lagändringar vi nu utreder kan göras inom ramen för grundlagen.

Jag delar inte uppfattningen att äganderätten är hotad. Talar vi ägande finns det enligt min uppfattning helt andra frågor som man egentligen borde diskutera. Det stora problemet med ägandet just nu är inte att äganderätten är hotad utan att ägandet är så förtvivlat dåligt fördelat att vissa människor äger oerhört stora tillgångar medan andra människor äger väldigt lite. Den diskussionen borde vi föra i stället, det vill säga: Hur ser vi till att öka jämlikheten, totalt sett?

När ni i Moderaterna avskaffade förmögenhetsskatten för, vad är det nu, lite drygt tio år sedan avskaffade ni även registreringen av alla förmögenheter. Vi vet alltså inte ens hur förmögenhetsfördelningen ser ut i Sverige. Det borde vi tala om i stället, tycker jag, för ägandets fördelning är ett mycket större problem än just den här frågeställningen.

Anf. 8 KJELL JANSSON (M):

Fru talman och statsrådet! Moderaterna har inga planer på att överge grundlagsöverenskommelsen. Det är inte det vi tar upp i den här interpellationsdebatten, utan vi tar upp äganderätten och tillämpningen av den.

Det är allvarligt när myndigheter går in och gör överträdelser. Regeringen har tappat kontrollen över sina myndigheter, och regleringsbrev är för svaga. Det måste stärkas, och det är därför jag har ställt interpellationen. Jag har gjort det därför att många markägare i min hemkommun har reagerat på detta och kontaktat mig i egenskap av riksdagsledamot. De kontaktade mig redan när jag var kommunalråd, men nu har jag möjlighet att ställa frågorna.

Fler ägare, säger statsrådet. Absolut! Det är bara att köpa mark om man vill ha den. Staten tilldelar inte människor mark. Det gjordes i USA tidigare; när våra svenskar utvandrade till USA fick de en markplätt – och inga bidrag – för att kunna etablera sig. Det kanske är någonting som statsrådet får överväga när det gäller statens mark, om han vill ha fler ägare. Annars får människor faktiskt köpa sin mark själv, om de nu vill ha mer mark än den de har.

Min fråga återstår. Jag har icke fått svar än. När kommer den parlamentariska kommittén att tillsättas? Eller är det på det sättet att regeringen obstruerar mot riksdagens beslut i kammaren om att tillsätta en parlamentarisk kommitté? Det är i så fall allvarligt, anser jag, för om riksdagen tar ett beslut ska det också verkställas av regeringen. Justitieministern är svaret skyldig här i kammaren.

Nästa fråga är vad det finns för riktlinjer för regeringens egen tillsatta utredning om äganderätt. Det måste finnas riktlinjer om man ska stärka äganderätten. I vilket syfte? Det vill jag ha svar på.

Anf. 9 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Kjell Jansson deklarerade klart och tydligt att Moderaterna inte har några planer på att överge grundlagsöverenskommelsen. Det tyckte jag var bra – i så fall behöver vi inte heller göra en översyn av grundlagen i den delen, eller hur? I så fall står ni ju fast vid överenskommelsen, Kjell Jansson.

Vad vi i så fall diskuterar är om man ska ändra i vanlig lag och stärka äganderätten till mark och skog, och det är precis det den utredning som har dragits igång syftar till. Det står uttryckligen i de direktiv som Skogsutredningen har att det syftar till just detta. Sedan har vi då artskyddsutredningen, som också kommer. Om Kjell Jansson vill stärka äganderätten för mark och skog skulle jag nog alltså vilja uppmana honom att bevaka den utredningen och delta i den process som sedan kommer när det handlar om att ta fram lagstiftning för detta.

Jag kan försäkra Kjell Jansson om att vi från regeringen och regeringspartierna, liksom de partier vi samarbetar med, tänker fullfölja det vi har sagt i januariavtalet. Det innebär att vi ska stärka markägarnas rättigheter i det här sammanhanget, och det handlar bland annat om ersättningsfrågor när man gör rådhetsinskränkningar eller andra saker som inskränker på ägandet. Någon annan linje har vi inte.

Det är bra att höra att Moderaterna står fast vid grundlagens skrivning här. Då gäller handslaget med Moderaterna fortfarande, och då behöver vi inte göra någon översyn av skrivningen i 2 kap. 15 § regeringsformen. Då inriktar vi oss i stället på att se vad man kan göra inom ramen för vanlig lag och hur vi kan komma framåt där.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2019/20:231 om Sveriges nationella arbete mot inhemsk extremism

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Roger Haddad har frågat mig om regeringen kommer att behålla CVE-funktionen vid Brottsförebyggande rådet, Brå, och om deras verksamhet motsvarar det regeringen planerade för 2017 eller om regeringen är beredd att låta polisen få ett operativt ansvar för Sveriges lokala arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Han har vidare frågat vilka slutsatser regeringen drar av Säkerhetspolisens yttrande samt om regeringen har planer på att förtydliga länsstyrelsernas regionala uppdrag att kartlägga våldsbejakande extremism.

Center mot våldsbejakande extremism, CVE, inrättades vid Brå i januari 2018. Så här långt motsvarar centrets verksamhet i stort sett det som regeringen planerade för.

CVE erbjuder stöd och vägledning till de kommuner som har behov av detta, både via besök och via en stödtelefon för yrkesverksamma. Under 2019 har CVE gett särskilt stöd till de kommuner som berörs av återvändare från Syrien och Irak och även intensifierat samverkan mellan berörda

nationella myndigheter och kommuner i planeringen av insatser för denna målgrupp.

Även Polismyndighetens operativa arbete mot våldsbejakande extremism på lokal nivå har utvecklats under året, bland annat genom ett utvecklat samarbete med Säkerhetspolisen. Samarbetet innebär till exempel ett förbättrat utbyte av underrättelseinformation. Navet i ett lokalt förebyggande arbete utgörs av sektorsövergripande samverkan mellan statliga och kommunala myndigheter.

Från och med januari 2020 tar Brå över uppgiften att fördela statsbidrag till organisationer, kommuner och regioner för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor. Under 2020 ser regeringen även över om CVE:s roll ytterligare behöver utvecklas. Detta gäller även frågan om huruvida länsstyrelserna bör få ett uppdrag. Länsstyrelsen i Dalarnas län har lämnat ett förslag om att länsstyrelserna bör få ett regionalt samordningsuppdrag mot våldsbejakande extremism.

Enligt Säkerhetspolisen finns det organisationer med kopplingar till extremistmiljöer som mottar offentliga medel genom såväl statliga som kommunala bidrag. Regeringen delar Säkerhetspolisens bedömning att offentlig verksamhet inte ska finansiera antidemokratiska aktörer.

Förslagen i utredningen *Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället* bereds just nu inom Regeringskansliet. Förslagen i utredningen syftar till att säkerställa att allmänna medel endast ska gå till verksamheter som är förenliga med samhällets grundläggande värderingar. Säkerhetspolisens yttrande kommer att vägas in i regeringens helhetsbedömning av utredningens förslag.

Anf. 11 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret på Liberalernas interpellation!

Frågan om radikalisering och våldsbejakande extremism är ju tyvärr inte ny, och det går inte en dag utan att vi kan läsa om det. Senast var det i Expressen, men det finns även andra medier som beskriver hur personer, organisationer, föreningar, församlingar och så vidare varje dag utmanar våra demokratiska värderingar och värden och varje dag försöker att radikalisera, uppmuntra, rekrytera och finansiera icke-demokratiska verksamheter i syfte att antingen planera eller finansiera ett terrorbrott eller finansiera resor till konfliktområden.

Nu har inte 2019 års verksamhetsberättelse från Säkerhetspolisen presenterats än, men det finns ingenting som tyder på att radikaliserings- och problemet med den inhemska extremismen minskar i Sverige – snarare utgör detta även fortsättningsvis ett oerhört stort hot mot svenska värderingar och svensk demokrati.

Det är därför vi från Liberalerna återkommer med frågan om Center mot våldsbejakande extremism. Jag satt själv med i förhandlingarna både 2015 och 2017. Vi tyckte från starten att denna funktion, som kom efter den nationella samordnaren, inte ska ligga hos Brå utan hos Polismyndigheten.

Fru talman! Jag får inte riktigt svar på frågan om regeringen tycker att man ska behålla funktionen hos Brottsförebyggande rådet eller om man kan tänka sig att flytta denna viktiga verksamhet för att jobba mer operativt

och jobba mer i hela landet. Det finns i dag bara en myndighet som har muskler och nationell, regional och lokal närvaro samt förmåga och kapacitet att faktiskt försöka upprätthålla en modell – en nationell modell, eller ett nationellt system – för att förstärka det lokala arbetet mot våldsbejakande inhemsk extremism.

Jag har också ställt frågor om Säkerhetspolisens yttrande, som man lämnade här i höstas. Det förvånade mig att man i sitt yttrande till regeringen om detta med demokrativillkor och statsbidragshantering förordade ett slags kunskapshus. Detta skulle vara en ny funktion – ytterligare en funktion. När jag har följt arbetet som CVE, Center mot våldsbejakande extremism, har gjort har jag utgått från att detta uppdrag låg hos dem.

Jag vill gärna få förtydligt av statsrådet hur han ser på att Säkerhetspolisen efterfrågar ytterligare en funktion. Varför vill inte regeringen flytta CVE-funktionen till Polismyndigheten? Hur ser ministern på att Säkerhetspolisen efterfrågar ytterligare en funktion som i alla fall vi från Liberalerna har trott redan låg inom ramen för Brottsförebyggande rådets och CVE:s uppdrag?

Generellt sett, fru talman, har vi under många år drivit ett antal viktiga frågor, bland annat att CVE-funktionen ska ligga hos Polismyndigheten. Vi har varit pådrivande för att kriterier och villkor ska skärpas även för de statliga medlen – inte bara till trossamfunden, som det var tidigare, utan det gäller även det uppdrag som kommer.

Vi har redan påpekat – och vi vill påpeka igen – att det också är viktigt att komma åt de regionala offentliga medel och de kommunala medel som betalas ut i form av föreningsbidrag. Det täcks inte riktigt in i detta förslag, menar vi.

Vi har också efterfrågat en ändring i socialtjänstlagen för att ännu bättre dela information.

Jag hoppas att dessa utredningar, och förslag till riksdagen, snart levereras.

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är min bestämda uppfattning att Center mot våldsbejakande extremism utvecklas väl. Detta arbete bedrevs tidigare i kommittéform under temporära former. Det vi gjorde var att skapa en fast och permanent organisation. Vi ökade resurserna och såg till att det kom in fler anställda. Jag är stolt över den verksamhet som man nu bedriver, och jag följer den mycket nära.

Ta bara alla kontakter som man har med kommuner; jag tror att man gjorde 79 kommunbesök 2019. Vi vet att det finns en stor efterfrågan från kommunsektorn på stöd, råd och utbildning. Senast jag hörde om detta från SKR, alltså Sveriges Kommuner och Regioner, sa de att CVE nu har kommit igång så bra med sin verksamhet att kommunerna inte ringer lika mycket till SKR utan i stället ringer till CVE när de vill ha råd och stöd. Då får kommunerna precis det stöd de behöver ha. Det är nämligen också min bedömning att CVE:s verksamhet är mycket uppskattad av de kommuner som CVE på olika sätt hjälper.

Man hade förra året ett särskilt fokus på återvändande och samlade till exempel 39 kommuner för en utbildningsdag i april just för att diskutera hur vi jobbar med återvändande utöver det polisiära – för att utreda om

Prot. 2019/20:70
6 februari

Svar på
interpellationer

personen i fråga har begått några brott – och hur vi kan jobba mer brett med den sidan. Det handlar ju inte bara om återvändarna utan också om deras familjer, deras barn och allt annat som berörs i kommunerna.

Man bedriver mycket utbildning, inte bara i Stockholm. Förra året ordnade man till exempel fortbildningar i Västerås, Linköping och Växjö.

Man har också en särskild stödtelefon för yrkesverksamma, dit exempelvis socialtjänstens handläggare kan ringa för att få råd och stöd när de ska göra denna typ av avvägningar. Över 160 samtal ringdes förra året; det är mer än dubbelt så många som 2018.

Nu ligger man också i framkant när det gäller att återinrätta den orosttelefon som fanns för anhöriga, som drevs av Rädda Barnen. Den kommer att starta igen i mars. Det blir Rädda Barnen som kommer att bedriva detta, men CVE är med och finansierar det.

Roger Haddad efterlyser mer operativt arbete. Jag påstår att CVE bedriver det och att man bedriver det enligt de riktlinjer som man har fått av regeringen.

Chef för Center mot våldsbejakande extremism är Jonas Trolle. Han har varit polis i över 20 år och jobbat operativt, framför allt mot organiserad kriminalitet. När vi rekryterade Jonas Trolle gjorde vi det just mot denna bakgrund. Jag ville ha en person med erfarenhet av operativt arbete inom polisen. Jag tycker att Jonas Trolle svarar väldigt väl mot de krav som vi ställde på ledningen för CVE.

Vad jag förstår har Roger Haddad aldrig besökt CVE utan bildar sin uppfattning utifrån saker och ting han har läst i tidningen och drar slutsatser av det. Jag skulle uppmana Roger Haddad att besöka CVE en eftermiddag. Sätt dig med dem som jobbar där, Roger Haddad, och gå igenom vad de faktiskt gör. Då tror jag att du kommer att få uppfattningen att de gör ett väldigt bra jobb. Jag tror att du kanske också kommer att få en annan och djupare bild av hur CVE arbetar rent operativt.

Anf. 13 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Jag har inte besökt CVE, för det tog ett halvår, en stor del av våren 2018, innan de över huvud taget fick ett kansli på plats, började anställa medarbetare och så vidare. Men jag tar del av dokument och har jobbat med de här frågorna under åtminstone åtta år, både i Säpos tidigare insynsråd och i Rikspolisstyrelsen, på den tiden då de hade ansvar för de här frågorna. Och vi har förhandlat med regeringen under drygt två år om åtgärder mot terrorism och våldsbejakande extremism. Vi får också ta del av Säkerhetspolisens rapporter.

Det som föranledde den här interpellationen var att Säkerhetspolisen i november yttrade sig till regeringen om att man ville att det skulle införas ytterligare en funktion, nämligen ett kunskapscentrum. Kunskapscentrumet skulle ge stöd och kunskap till myndigheter men också till kommuner för att de ännu bättre skulle komma åt de statliga, regionala och kommunala bidrag som vi fortfarande ser betalas ut till icke-demokratiska föreningar och organisationer men också personer.

Detta visar, menar jag med bestämdhet, att CVE i den bemärkelsen inte har uppfyllt det uppdrag som jag trodde att CVE skulle ha vid inrättandet 2018. Men det aviserades redan sommaren 2017 på DN Debatt av Morgan Johansson.

Det låter på ministern som att allting fungerar även när det gäller polisens operativa arbete. Då vill jag fråga justitieministern om han har läst Polismyndighetens tillsynsrapport som kom i november. Den underkänner totalt Polismyndighetens lokala arbete mot våldsbejakande extremism på alla nivåer i samtliga besökta regioner. Det talar egentligen för att vi måste göra någonting när det gäller Polismyndigheten.

Vi vill och vidhåller att den här funktionen ska föras över till Polismyndigheten. Men då måste funktionen, samordningen, implementeringen och genomförandet vara underrättelsebaserat, rättssäkert och effektivt. Samtliga funktioner, de operativa och lokala, måste fungera. Men det gör de inte i dag.

Jag hävdar med bestämdhet, stärkt av den tillsynsrapport som kom före jul, att vi inte har något tillfredsställande arbete mot den lokala våldsbejakande extremismen. Tillsynsrapporten säger till och med att på de myndigheter och i de regioner där det finns riktlinjer är de inte kända ens av medarbetarna. Det innebär följaktligen att riktlinjerna för arbetet mot våldsbejakande extremism inte tillämpas i någon av de besökta regionerna.

Det här är ett underkännande av den socialdemokratiska regeringen och ytterst justitieministern, som är chef för Justitiedepartementet som har ansvar för såväl den brottsförebyggande som den ingripande och polisiära verksamheten, även om man inom regeringen fördelar verksamheterna på två statsråd.

Ansvarsfördelningen måste ses över. Vår förmåga måste bli bättre, och CVE måste få ett mycket tydligare uppdrag. Jag hörde i statsrådets interpellationssvar att regeringen under 2020 även ser över om CVE:s roll ytterligare behöver utvecklas. Då vill jag ha besked direkt om på vilket sätt det har tagits ett sådant beslut att se över CVE:s roll.

Detta med länsstyrelserna tog vi upp redan för tre år sedan i en interpellation till Ardalan Shekarabi.

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag känner inte alls igen den bild som Roger Haddad vill återge här. Det beror kanske på att jag så gott som dagligen har kontakt med myndigheter på olika nivåer, med rättsväsendets myndigheter förstås men också i ett bredare perspektiv. Min uppfattning är den att Center mot våldsbejakande extremism utvecklas på ett bra sätt.

Roger Haddad säger att han inte har besökt CVE. Han har väl inte ens träffat någon som jobbar på CVE, men han har ändå en mycket bestämd uppfattning om hur de jobbar och varför de borde jobba på ett annat sätt.

Min uppmaning till Roger Haddad är väldigt enkel: Åk till CVE, sitt ned med dem en eftermiddag eller så och gå igenom hur de jobbar! Han kommer då att möta en oerhört kompetent personal som jobbar aktivt och operativt i hela landet, nedifrån och upp, skulle jag vilja påstå, med just de här frågorna. Roger Haddad kan inte säga att han inte har haft tid att besöka dem eftersom de rekryterade personal våren 2018. Nu är vi inne i 2020, och CVE har varit up and running i över ett års tid, åtminstone hela 2019, och kommit igång på ett väldigt bra sätt.

Att Säkerhetspolisen vill utvidga sina ansvarsuppgifter ska inte tolkas som något slags misstroende mot CVE. Det gör i alla fall inte jag, utan jag tolkar det som att Säkerhetspolisen helt enkelt vill ha ytterligare instrument

för att kunna göra de bedömningar som man måste göra. Det bejakar jag naturligtvis. Jag kan konstatera att både Säkerhetspolisen och polisen har fått betydligt större resurser för att jobba med just den här typen av frågor under vår regeringstid.

Kommer vi att vidareutveckla, utvärdera och se över den här verksamheten? Ja, det kommer vi naturligtvis att göra löpande. Och jag utesluter inte att vi också gör organisationsförändringar i framtiden. Men skälet till att vi inte lade detta på polisen 2017 var faktiskt att polisen inte ville det, för polisen var fortfarande 2017 fullt upptagen av sin stora omorganisering, där man slog ihop alla myndigheterna till en och samma myndighet. Det är något som för övrigt har blivit en stor framgång. Då sa polisen i sina remissvar till oss att det i det läget inte funkade för dem att ta hand om ytterligare en uppgift och organisation. Därför lade vi det på Brottsförebyggande rådet.

Vi gör löpande utvärderingar. Det kan hända att vi behöver göra omorganiseringar, och då gör vi det. Men då ska man vara pragmatisk och se var den här verksamheten funkar bäst. Min uppfattning är den att CVE under de år som det har varit igång har stärkt arbetet mot våldsbejakande extremism väldigt påtagligt i Sverige.

Anf. 15 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Sanningen är att inte heller Brå ville ha det här uppdraget, men Morgan Johansson gav dem uppdraget i alla fall. Det är alltså inget argument för att det inte lades på polisen.

Nu har det gått ett antal år. Det är bra att ministern har kontakt med myndigheterna, men jag jobbar med de här frågorna som skolpolitiker. Jag träffar personal i socialtjänsten och har återkommande tagit upp den här frågan i länsstyrelsens insynsråd i Västmanland. Jag har också träffat kommuner som jobbar med de här frågorna på marken. Det är det som är skillnaden. Morgan Johansson har kontakt med sina generaldirektörer, och jag tar upp de här frågorna på markplan. Och inte minst de regionpoliser och lokalpolisområdeschefer som jag träffar lokalt, som jobbar med de här frågorna, bekräftar att det fortfarande är en otydlig ansvarsfördelning mellan Säkerhetspolisen och polisen. Det bekräftas även i den tillsynsrapport som kom före jul men som justitieministern uppenbarligen inte har läst. Där säger man att medarbetare inom Polismyndigheten fortfarande upplever att när det kommer till det som är temat för den här debatten, fru talman, nämligen arbetet mot lokal våldsbejakande extremism, finns det otydligheter.

Det är oacceptabelt och beklagligt att ministern och regeringen inte visar något slags självkritik när det gäller detta viktiga politiska område, som i första hand gäller Sveriges brottsförebyggande arbete men också stödet till polisen, socialtjänsten och skolan. Det tycker jag är helt och fullt anmärkningsvärt.

Anf. 16 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill återigen bara påminna om att när vi tillträdde för fem år sedan fanns det en temporär verksamhet som bedrevs i kommittéform i form av en nationell samordnare.

Det vi gjorde var att vi skapade en fast och permanent verksamhet för att förstärka arbetet mot våldsbejakande extremism. Vi sköt till nya resurser och såg till att fler anställdes. Vi har nu en ordning där kontakten med inte minst kommunsektorn är mycket bättre än vad den var tidigare.

Med detta sagt är givetvis inte alla frågor lösta. Men jag påstår att det är väsentligt mycket bättre nu än vad det var när vi tillträdde för fem år sedan. Detta ska man kanske ändå ha i minnet.

Nej, det är riktigt att Brå inte ville att verksamheten skulle läggas där. Men jag tyckte att polisen hade starkare argument än vad Brå hade. Polisens argument var att den stod mitt uppe i en omorganisering av verksamheten och att då ta emot ytterligare en organisation var vid den tidpunkten inte görligt. Vi lade det på Brå, och det fungerar utmärkt väl och utvecklas på ett bra sätt.

Vi talar inte bara med våra generaldirektörer. Både jag och inrikesministern gör kommunbesök praktiskt taget varje vecka, ibland ett par gånger i veckan, och träffar polis, åklagare, brottsförebyggande verksamhet, kommuner och kriminalvård. Vi får också information om hur saker och ting fungerar på markplan; tro inget annat.

Roger Haddads brist i denna debatt är att han själv inte har träffat CVE och ändå tar upp detta till diskussion i en interpellationsdebatt. Jag tycker att han borde sätta sig med dem, för då tror jag att han skulle få en annan och bättre uppfattning.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2019/20:235 om återvändande

Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Arin Karapet har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att avlägsnandebeslut faktiskt verkställs.

Återvändandefrågorna är prioriterade för regeringen. För att kunna upprätthålla en human, rättssäker och långsiktigt hållbar migrationspolitik måste de som efter en rättssäker prövning av sina asylskäl fått ett avslagsbeslut återvända så snabbt som möjligt. Återvändandet ska i första hand ske frivilligt, annars med tvång.

De senaste åren har regeringen vidtagit en rad åtgärder på återvändandeområdet, och sedan 2014 har 80 000 före detta asylsökande lämnat Sverige. Det är i genomsnitt över 1 000 per månad.

Eftersom det är angeläget att ett återvändande i så stor utsträckning som möjligt ska ske på frivillig väg infördes 2017 en möjlighet för Polismyndigheten att återlämna ett ärende till Migrationsverket om det visar sig att personen vill medverka till ett frivilligt återvändande.

Regeringen har även tillsett att Sverige numera kan genomföra avvisingar och utvisningar med tvång till länder dit det tidigare varit svårt, till exempel Afghanistan och Marocko. Återvändandesambandsmän har placerats ut på ambassader i flera nyckelländer, såsom Afghanistan och Libanon.

Förvarskapaciteten har ökat med över 100 procent sedan 2016 och uppgår nu till 528 platser. Sedan 2018 har också polisen fått utökade möjlig-

heter att utföra arbetsplatsinspektioner, vilket har bidragit till att antalet sådana inspektioner har ökat och att polisen påträffar personer som håller sig undan.

För närvarande pågår också en revidering av återvändandedirektivet som bland annat syftar till att effektivisera medlemsstaternas återvändandeförfaranden. I februari träder dessutom EU:s nya förordning om en gemensam viseringskodex i kraft som möjliggör för EU att besluta om en striktare viseringspolicy gentemot tredjeländer som inte samarbetar om återtagande.

Vidare avser regeringen att under våren överlämna en proposition till riksdagen som bland annat innebär utökade möjligheter att uppta fingeravtryck i vissa situationer.

Regeringen kommer även framöver att arbeta intensivt med återvändandefrågorna, bland annat genom dialog med mottagarländerna och fortsatt stöd till återvändandearbetet på EU-nivå.

Anf. 18 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Jag tackar migrationsminister Morgan Johansson för svaret, även om jag inte är nöjd med det.

Vi har flera gånger debatterat återvändande i kammaren. Det finns ingen quickfix; det erkänner jag ödmjukt. Vi kan inte bara knäppa med fingrarna så är problemet löst. Men det är riksdagens plikt att granska regeringens arbete.

När jag träffar våra duktiga gränspoliserna ute på fältet vittnar de om en stor problematik på grund av att vi har en lagstiftning som skickar fel signaler. Skälet till det är detta hus och denna sal.

Ett exempel är gymnasielagen. Dess syfte var gott. En grupp personer från länder med svåra förhållanden skulle få chans att stanna, trots att de de facto hade fått sina skyddsbehov prövade och fått avslag. Vi moderater var emot detta för att vi ansåg att lagen var ett hafsverk. Lagrådet gav svidande kritik, och det kom även kritik från Migrationsverket eftersom lagen skickade dubbla signaler. Gymnasielagen kommer vi att diskutera mer i nästa interpellationsdebatt.

Denna interpellation handlar om hur Sveriges återvändande funkar. Ja, vi har 528 förvarsplatser, men varenda gång jag träffar Migrationsverket eller gränspoliserna säger de att platserna inte räcker till. Det tar tid att få fram nya förvarsplatser. Därför måste man jobba ännu hårdare, men regeringens tempo är väldigt lågt.

En annat problem är när det uppstår hinder i återvändandet för personer som har fått sin asylansökan prövad i alla instanser och fått avslag. Det finns länder som inte tar emot sina medborgare om de inte frivilligt själva begär resehandlingar från ambassaden. Ett sådant land är Irak.

Sveriges förbindelse till Irak består av mer än att irakier har flytt till Sverige och antingen beviljats asyl eller blivit nekade asyl. Sverige har export till Irak, en ambassad på plats och bistånd som går till både civilsamhälle och demokrati- och institutionsuppbyggande i Irak.

I DN vittnar gränspoliserna om att det har gått så långt att det uppstår verkställighetshinder på grund av att vissa länder inte tar emot sina medborgare.

Kan migrationsministern tänka sig att villkora biståndet till länder som inte tar fullt ansvar för sina medborgare?

Det handlar om personer som har fått sin asylansökan prövad på ett rättssäkert sätt i svensk domstol och där slutsatsen är att det inte finns skyddsskäl och att de måste återvända. Det är ett moment 22. Personen har ett utvisningsbesked men kan inte utvisas på grund av byråkrati och regeringens slapphet eftersom man inte har ingått ett avtal med till exempel Irak, vilket man har gjort med Afghanistan, om att landet ska ta emot de medborgare som har fått avslag.

Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Låt oss komma ihåg var vi kommer ifrån. När vi tog över 2014 var migrationsutvecklingen i praktiken i fritt fall. Sverige hade tagit emot 80 000 asylsökande 2014. År 2015 kom det 163 000. Det vi ärvde av den moderatledda regeringen var en migrationspolitik som var EU:s mest generösa asylpolitik och världens mest generösa arbetskraftsinvandringspolitik. När Moderaterna styrde kom 12 procent av alla asylsökande i EU till Sverige.

Vi fick strama åt med gränskontroller, id-kontroller och den tillfälliga lagen. Men inte ens när det var som värst på hösten 2015, när vi tog emot 10 000 i veckan, orkade Moderaterna rösta ja till id-kontrollerna i kammaren, utan det fick vi köra igenom utan Moderaternas stöd.

Sedan 2015 har antalet asylsökande minskat med 87 procent. Antalet ensamkommande barn och unga har minskat med 97 procent. Från att vi tog emot 12 procent av alla som kom till EU tar Sverige nu emot ca 3 procent. Det är alltså inte bara antalet asylsökande som har minskat kraftigt i Sverige utan också Sveriges andel av de asylsökande som kommer till EU.

Vi gjorde helt enkelt det som Moderaterna inte orkade göra under sin regeringstid.

Det gäller också på avvisningssidan. Jag påstår att detta fungerar avsevärt mycket bättre nu än vad det gjorde för några år sedan. De senaste sex åren har över 80 000 före detta asylsökande lämnat Sverige. Antingen har de fått avslag här och har därmed frivilligt eller med tvång åkt tillbaka till sina hemländer, eller så är de Dublinärenden, det vill säga de har varit registrerade i ett annat EU-land och har i så fall fått åka tillbaka dit. 80 000 på sex år innebär ungefär 1 000 före detta asylsökanden som lämnar Sverige varje månad.

När jag berättar om detta i den övriga EU-kretsen blir folk förvånade. Detta är de facto avsevärt mycket bättre än vad många andra EU-länder klarar av att göra.

När vi har gått igenom detta har vi tittat på andelen av dem som avvisas och dem som åker hem. Den sista genomsnittssiffran för Sverige de senaste tio åren är 63 procent av dem som får avvisningsbeslut, läggs upp som ärenden och som vi vet sedan också återvänder, antingen med tvång eller frivilligt. Genomsnittet i EU är avsevärt mycket lägre än det. Sverige är alltså ett av de länder som är bra i den meningen att vi klarar av att genomföra återvändanden.

Det sker nu till Afghanistan. Det klarade man inte när Moderaterna styrde Sverige. Det var vi som tecknade avtalet med Afghanistan. Vi har klarat av att teckna återvändandavtal till Marocko. Vi klarar av det även med andra länder, något man inte kunde tidigare. Naturligtvis sker detta

inte utan problem. Det finns problem i en del länder. Men det ska vi ta tag i.

I eftermiddag kommer jag att träffa EU-kommissionär Ylva Johansson, som är på besök i Sverige i dag. Jag ska med henne bland annat diskutera hur vi ser till att vi med hjälp av EU kan få fler av ursprungsländerna att åter börja ta emot sina egna medborgare. Om EU:s asylpolitik ska kunna fungera totalt sett måste vi också ha ordentliga avtal och arrangemang med ursprungsländerna.

Jag kan försäkra Arin Karapet att vi även fortsättningsvis tar frågan på mycket stort allvar.

Anf. 20 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Jag måste ge en eloge till migrationsministern. Man vet på förhand ungefär vilket svar man kommer att få. Han kommer alltid tillbaka till maktskiftet 2014 och det arv man fick från alliansregeringen.

Låt oss börja där! Då stod statsminister Stefan Löfven i riksdagens talarstol och förklarade att den dåvarande migrationsöverenskommelsen skulle ligga fast. Detta skedde hösten 2014. Det var då mitt parti förlorade regeringsmakten och vi gick i opposition. Migrationskrisen kom sommaren 2015. Vad jag förstår började trycket då som mest. Tusentals människor korsade då gränsen till Sverige från Danmark. Det var då den stora flyktingvågen började.

Jag förnekar inte att vi redan innan hade ett högt mottagande. Men nu talar vi om flyktingkrisen 2015 som ledde till flyktingvågen under hösten och gränskontrollerna i november och december.

Migrationsministern säger att man har tagit sitt ansvar och tryckt tillbaka söktrycket. Det fanns också ett tryck som kom från riksdagens kammare.

Om man ser till regeringens politik därefter har vi fått gymnasielagen, som var utdömd på förhand. Vad vi nu ser är unga afghanska män som har tillfälliga uppehållstillstånd. De får ordna sitt eget boende. Kostnaderna lämpas över på kommunerna. Staten har inte längre något ansvar. Vi vet på förhand att många av dem inte kommer att lyckas, eftersom de inte hade någon god utbildningsbakgrund innan de kom till Sverige.

Det skickar dubbla signaler när man säger: Håll dig tillräckligt länge i Sverige så får du kanske amnesti. Två av kammarens partier, som också sitter i kommittén, förordar en amnesti.

Anledningen till det minskade söktrycket till Europa och Sverige är avtalet med Turkiet.

Enligt riksdagens utredningstjänst skulle 140 000 personer ha lämnat Sverige under perioden 2014–2018. Regeringen är stolt över att 70 000 har lämnat Sverige. Min fråga är: Var är de övriga 70 000 individerna? De kan ha lämnat Sverige, men de kan likaväl vara i Sverige. Om de befinner sig här gör de det illegalt. Då utsätts de för svartarbete, exploatering och social utsatthet. Har de barn lever dessa i ännu större ovisshet än deras föräldrar gör.

Vad gäller de marockanska gatubarnen fanns ett tryck från riksdagens kammare. Medierna uppmärksammade problematiken, och då fick regeringen panik. Det är dock bra att man fick till ett avtal; det säger jag inget emot. Det var bra, men det borde ha kommit tidigare.

Fru talman! Låt oss ta ett annat exempel som gäller spårbyte. En av tio

som har fått avslag blir i dag beviljad arbetstillstånd genom spårbyte. Alliansregeringen genomförde detta, men nu har vi tagit initiativ till att ta bort spårbytet.

Detta borde ligga i Socialdemokraternas intresse. I stället gick de i går ut och sa att de ska titta på om de kan förenkla spårbytet för vissa. Om en av tio som fått avslag på sin asylansökan får uppehållstillstånd via spårbyte undrar jag vilka signaler som skickas till de återstående nio personer som har fått avslag på sin asylansökan att frivilligt lämna landet.

Det finns inget bättre än att en individ väljer att lämna Sverige frivilligt. Det är effektivt, mer humant och det sparar pengar.

Hur går detta ihop med regeringens politik? Vill Socialdemokraterna ta bort möjligheterna till spårbyte? Ja eller nej?

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är trots allt resultaten som räknas. Hur Arin Karapet än vänder och vrider på allting kvarstår ändå faktum. Vi tog 2014 över en politik som var EU:s mest generösa asylpolitik. Den hade ni drivit igenom. Dessutom hade Sverige världens mest generösa regler för arbetskraftsinvandring. Det var också ni moderater som hade drivit igenom dem. Tobias Billströms stora bidrag till svensk politik var att tillskapa världens mest generösa regler för arbetskraftsinvandring. Detta vill ni nu inte längre stå för, utan ni har gjort en vändning på 180 grader.

Vi har varit kritiska till detta under alla tider, ända från början. Nu ser det äntligen ut som att vi har en majoritet här i riksdagen för att ändra dessa regler och strama upp dem så att vi bland annat kan bekämpa fusk och fiffel inom detta område.

Det var dock så politiken såg ut fram till 2014. Socialdemokraternas och Miljöpartiets uppgift blev att strama åt reglerna när vi såg att de inte fungerade. Det gjorde vi också. Där fick vi ingen större hjälp av Moderaterna. Ni orkade tvärtom inte ens rösta igenom beslutet om id-kontrollerna.

Om Moderaterna tycker att det är viktigt med återvändande undrar jag varför ni inte tecknade avtal med Afghanistan. Varför skulle vi göra det? Varför gjorde ni inget åt situationen om ni nu tycker att det är så viktigt att ha ett bra samarbete med Marocko, med tanke på de killar som hängde utanför Centralstationen, i Nordstan i Göteborg och på andra ställen och faktiskt begick ganska allvarliga brott? Sådan var ju situationen även 2013 och 2014. Varför gjorde ni inte något åt det?

Något av det första jag gjorde hösten 2014 var just att kontakta Marocko på olika nivåer för att försöka få ett sådant samarbete. Och nu har vi ett väl fungerande samarbete med Marocko, och situationen är väsentligt mycket bättre här än vad den var tidigare.

Varför gjorde ni inte något om detta var så angeläget för er?

Arin Karapet talar också om gymnasielagen. Vi kommer att tala om den under nästa interpellationsdebatt. Men jag kan konstatera att det inte är en kravlös lag. Den innebär att om man hade varit här länge och fick vänta väldigt länge fick man en möjlighet att gå klart skolan. Man ska även hålla sig i skinnet och inte begå några brott. Man ska sköta skolan och gå ut den på ett sådant sätt att man sedan kan etablera sig på arbetsmarknaden, skaffa sig ett jobb.

Prot. 2019/20:70
6 februari

Svar på
interpellationer

Jag träffar en hel del av dessa ungdomar, och jag tror att det kommer att gå väldigt bra för de allra flesta av dem som fått denna möjlighet. Det känns faktiskt lite stötande ibland när jag hör hur man i den offentliga debatten hela tiden märker ut dessa ungdomar och talar illa om dem. När man träffar dem märker man att de allra flesta är väldigt motiverade, vill klara skolan, vill lära sig svenska språket och vill bli en del av Sverige. Jag tycker att vi ska ha förtroende även för dessa ungdomar, på samma sätt som vi har förtroende för alla andra ungdomar i Sverige, och inte se ned på dem på det sätt som ibland görs i den offentliga debatten.

Fru talman! Vad gäller återvändandet kommer vi förstås att fortsätta se till att det kan ske till fler länder. När vi tecknade avtalet med Afghanistan kunde vi göra det bland annat på grund av att vi fick stöd av EU. Detta är en av de frågor som jag kommer att ta upp med Ylva Johansson i eftermiddag. Hur kan EU hjälpa Sverige så att vi kan få till fler återvändanden till länder dit det i dag inte går?

Anf. 22 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Jag får inte svar på min fråga. Morgan Johansson går tillbaka till 2014. Jag ska vara helt ärlig. År 2014 var jag fem år yngre, 26 år gammal. Jag satt inte i den här kammaren då utan blev invald 2018. Jag tittar framåt. Om vi vill peka finger kan vi gå tillbaka till tiden då allmän rösträtt infördes. Vad gjorde Socialdemokraterna på 30-talet? Vad gjorde den borgerliga regeringen på 70-talet? Vad gjorde Bildregeringen? Vi kan vrida och vända hur mycket som helst på det fram och tillbaka, men på det sättet kommer vi ingenvart. Problemen försvinner inte för det.

Vi har enligt riksdagens utredningstjänst ungefär 70 000 personer som skulle ha utvisats. Antingen har de lämnat Sverige frivilligt utan att vi vet om det eller så befinner de sig i Sverige illegalt. Oavsett vilket är det ett problem som behöver lösas. Vi måste djupdyka i det.

Vi kommer att komma in på gymnasielagen i nästa interpellationsdebatt. Den fråga jag vill komma fram till är, när statsrådet Morgan Johansson står här och säger att regeringen har gjort allt för att minska söktrycket: Vad skickar man för signaler till dem som är på väg till Sverige eller är här i väntan på sin asylansökan? I ena änden säger man att man har stramat åt migrationen. Ja, delvis har man gjort det. I andra änden har man infört en gymnasielag som på förhand var utdömd. Vi lyckas knappt få våra ungdomar med utländsk bakgrund att gå ut svensk skola med fullständiga betyg. Detta gäller inte en majoritet, men en stor grupp ungdomar som är födda i Sverige. Man skickar en signal till de här ungdomarna och säger – med de högt ställda kraven: Gå bara till skolan, så kommer ni att klara er! Resultatet säger någonting annat. Man har även förenklat anhöriginvandringen. Migrationsverket uppskattar att 118 000 människor kommer att söka uppehållstillstånd som anhöriginvandrare fram till 2022. Detta är inte att strama åt migrationen.

Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vad gjorde Socialdemokraterna när den allmänna rösträtten drevs igenom? Ja, det var ju vi som drev igenom den. Men det kanske är en diskussion som vi ska ta i något annat sammanhang.

Jag bara pekar på att det som vi har gjort under de här fem åren är att vi har hanterat den flyktingkris som vi tog över när vi kom i regeringsställning 2014–2015. Antalet asylsökande har minskat med 87 procent sedan 2015 i Sverige. Antalet ensamkommande ungdomar har minskat med 97 procent. Arin Karapet driver tesen att vi på grund av gymnasielagen, som gav en chans till personer som fått vänta länge, sänder ut signaler som gör att det kommer väldigt många fler ensamkommande till Sverige. Det är ju precis tvärtom. Arin Karapet har inte den minsta belägg för det påståendet. Sedan vi drev igenom gymnasielagen har inte antalet ensamkommande ungdomar ökat. Det är snarare tvärtom. Det har fortsatt att ligga på en mycket låg nivå. Sedan 2015 är det som sagt en minskning med 97 procent.

Det är samma sak när det gäller de alternativt skyddsbehövande och familjeåterförening. Där gjorde vi en förändring så att barn kan få träffa sin pappa igen efter flera år och så att en maka kan få träffa sin man igen efter flera år; han kan helt enkelt få komma hit från flyktinglägret. Då sa Moderaterna också att det skulle leda till rusning och att alla skulle komma hit. Hittills ser vi inga sådana signaler. Det scenario som ni målade upp när vi antog den nya lagstiftningen har inte blivit verklighet.

Vi kommer att fortsätta att se till att hålla ordning på migrationspolitiken och se till att vi tar emot så många som vi klarar av, men inte fler. Vi kommer också att effektivisera återvändandet ytterligare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2019/20:236 om amnesti

Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Arin Karapet har frågat mig var jag och regeringen står i frågan om amnesti för den grupp som nämns i interpellationen samt om jag vill genomföra en översyn av gymnasielagen för att förenkla ytterligare för denna grupp att få permanent uppehållstillstånd.

Regeringens ståndpunkt återspeglas i det aktuella regelverket och i förarbetena till detta. Av propositionen *Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd* framgår bland annat att syftet med förslaget är att ge en möjlighet till uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå för den grupp ungdomar vars utsikter till uppehållstillstånd kraftigt försämrats på grund av mycket långa handläggningstider hos Migrationsverket. Detta kan sedan leda till möjlighet att söka arbete, etablera sig på arbetsmarknaden och beviljas permanent uppehållstillstånd vid försörjning.

Bestämmelserna om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå ingår i det så kallade gymnasierregelverket i lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, som brukar kallas den tillfälliga lagen. I juni 2019 beslutade riksdagen att den tillfälliga lagen ska fortsätta gälla till och med den 19 juli 2021.

Syftet med regelverket kvarstår, och det är de aktuella bestämmelserna som gäller.

Anf. 25 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Gymnasielagen är en återkommande fråga. Moderaterna var emot den och delade Lagrådets och migrationsdomstolarnas mening. Den är otydlig och missvisande och inger falska förhoppningar. Kritiken var densamma från Sveriges Kommuner och Regioner, då Sveriges Kommuner och Landsting.

Det fanns väl en god intention. Dessa personer hade fått vänta. Men det var många som hade fått vänta. Vi har tittat på hur gymnasielagen är utformad och vad dessa ungdomar har för bakgrund. Jag vill inte peka ut de här ungdomarna som ett problem eller som en annorlunda grupp. Det är människor precis som alla andra, och de ska respekteras precis som alla andra. Tonläget är inte okej. Men vad har hänt? Ja, bakgrunden är att de fick sitt skyddsbehov prövat i alla instanser. De hade rätt till juridiskt ombud och rättssäkra processer, precis som alla andra asylsökande.

Men det fanns nog ett politiskt tryck inne på Regeringskansliet från ett mindre parti än Socialdemokraterna, nämligen Miljöpartiet. Socialdemokraterna gav efter. Man hittade på någonting som var någonstans mitt emellan. Det här blir väl bra, sa man, och så ingav man falska förhoppningar.

Vi kan se resultatet. Det kommer rapporter. Ungdomar har tillfälliga uppehållstillstånd i väntan på att få antingen ett avslagsbesked eller – om de klarar kraven enligt lagen – ett permanent uppehållstillstånd. På Migrationsverket vet man inte hur man ska tolka intygen och vad som är en relevant gymnasieutbildning och inte. Det vet knappt kommunerna själva. Än mindre vet ungdomarna.

Detta skickar faktiskt signaler till asylsökande från andra grupper: Vänta tillräckligt länge, så kanske det kommer en annan lagändring eller en annan amnesti!

Det här blir missvisande. Den kritiken kommer faktiskt från Delmi, Delegationen för migrationsstudier, som är en kommitté under Justitiedepartementet. I Sverige har vi under alltför lång tid haft en politik där man inte pratar med varandra. Den skickar dubbla signaler. Det som kommer att ske, fru talman och Morgan Johansson, är att andra krafter utnyttjar detta.

Fru talman! Jag tror att migrationsministern och jag har samma åsikt: Ett ja ska vara ett ja, och ett nej ska vara ett nej. Personer som har skydds-skäl och har fått uppehållstillstånd i Sverige ska inte ifrågasättas. De är välkomna till Sverige. De är en del av vår gemenskap och en del i vårt samhällsbygge. Problemet blir att det uppstår en misstro mot dem när det finns en grupp människor som inte följer det regelverk vi har. Än värre blir det när vi själva från politikens sida skickar dubbla signaler.

Jag kan säga till statsrådet och fru talmannen: Det är inte lätt att ha utländsk bakgrund i Sverige i dag, även om man lyckas, vilket beror på bristande tilltro till systemet. Tilltron blir än mindre om vi till exempel har en lagstiftning som gymnasielagen. Ungdomar kommer att få ordna sitt eget boende. De kommer att lämpas över på kommunerna, som själva har en ansträngd ekonomi och måste få ihop skola, vård och omsorg. Det är nedskärningar efter nedskärningar. Vi kan inte ha människor som bor ute på gatan. Det är kallt och mörkt i det här landet. De måste ordna boende.

Detta handlar om att man måste hushålla med resurserna. Vi ställer grupper mot grupper. Det här är skapat av oss själva.

Min fråga till migrationsministern är: Kommer det att bli en amnesti för dem eller inte? Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill det. Vill Socialdemokraterna det? Kommer ni att vika er?

Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Som jag sa i interpellationssvaret är det de här reglerna som gäller. Det är detta vi har kommit överens om, och det är det vi gör.

Det är bara en deltagare i den här debatten som ställer grupp mot grupp, och det är inte jag. Jag brukar inte föra debatt på det sättet.

Utgångspunkten är flyktingkrisen 2015 när det kom 163 000 asylsökande, varav 35 000 ensamkommande ungdomar. I dag är situationen helt annorlunda. Det är en minskning med nästan 90 procent för asylsökande totalt sett och en minskning av ensamkommande ungdomar med 97 procent. Det är en kraftig minskning.

Bekymret vi hamnade i när det kom så många under så pass kort tid till Sverige var att många fick vänta väldigt länge. Det berodde bland annat på att när man skulle hantera alla dessa asylansökningar hanterade man i första hand syrierna i den gruppen.

De som kom från kriget i Syrien var ganska enkla ärenden i den meningen att här var det inte tu tal om saken än att de hade ett skyddsbehov i de allra flesta fall. Därför fick nästan 100 procent av syrierna uppehållstillstånd.

Det var viktigt att se till att kunna ge dem de beskedet så fort som möjligt så att de sedan kunde gå vidare ut i samhället, utbilda sig och etablera sig i Sverige. Där är vi på väldigt god väg. Det går bra för de syrier som kom 2015–2016 och fick uppehållstillstånd. Det går bra för dem i dag.

Det innebär också att den grupp som var svårare – bland annat de ensamkommande ungdomarna från Afghanistan – kommer att få vänta längre. De började i skolan, och de började att lära sig svenska. Till sist fattade vi beslutet av humanitära skäl att när människor etablerar sig på det här sättet, lär sig svenska och är motiverade, finns det anledning att ge dem en chans till.

Om de kom före den 25 november 2015 och hade väntat mer än 15 månader var vårt besked till dem: Okej, gå ut gymnasieskolan. Lär er svenska ordentligt, och sköt skolan. Håll er i skinnet. Håll inte på med en massa kriminalitet eller annat elände. Sköt er, och etablera er sedan på arbetsmarknaden efter att ni har gått ut skolan. Då kommer ni att ha möjlighet att få stanna i Sverige.

Den här gruppen består hittills av 7 850 ungdomar. Här låter det på Arin Karapet som att det håller på att välta hela Sverige. Vi talar om mindre än 1 promille av Sveriges befolkning. Det är 7 850 ungdomar som går i skolan och försöker klara sig så bra de kan här.

Jag tror att det kommer att gå bra för dem. Det ser i varje fall bra ut när vi gör förlängningsärenden. De ska sedan ansöka om förlängningar. För de förlängningsärenden som hittills har hanterats är det en bifallsfrekvens på 96 procent.

Det innebär att de allra flesta gör precis det de ska göra. De går i skolan, lär sig svenska och förbereder sig för att kunna etablera sig på arbets-

marknaden här. Jag tror att det kommer att gå bra för de ungdomarna. De är motiverade, och de vill vara kvar i Sverige.

Jag värjer mig för den debatt som finns där man pekar ut den här gruppen människor och gör den skyldig för så gott som alla problem som finns i Sverige nu för tiden. Vi kan knappt tala om arbetslöshetsfrågan, bostadsbrist, ekonomiska problem eller någonting annat utan att man tar upp den här väldigt lilla gruppen – mindre än 1 promille av Sveriges befolkning – och gör den skyldig till alla dessa problem.

En sådan debatt vill jag inte delta i. Det är farligt, och det är orättvist. Min bestämda uppfattning är att det kommer att bli folk också av de här killarna och tjejerna om vi ger dem chansen. Jag tror att det kommer att gå bra för dem.

Anf. 27 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Vi ska kunna prata om alla problem och allting utan att man indirekt försöker att bygga en åsiktskorridor. Vi lever i en demokrati. Man kan inte säga att vi inte borde prata om det här för att det pratas alltför mycket om det eller att det finns vissa som pratar illa om någonting.

Vad ska den här debatten leda till? Vi pratar om 7 500 individer som fick sitt skyddsbehov prövat. De fick ett nej. Regeringen bestämde sig för att ge dem en ny chans. Man hade ändå ställt rätt höga krav.

Vi vet att man i Syrien har haft ett välfungerande utbildningssystem innan händelserna den 15 mars 2011 och inbördeskriget började. Syrier har i snitt 7–8 års utbildningsbakgrund. De som kommer från Afghanistan har ungefär 2 år. Har de bott i Iran har de förmodligen haft tillgång till en bättre skola, om de fick gå i skolan. Fick de gå i skolan hade de tillgång till en bättre skola än i Afghanistan. I stora delar av Afghanistan har skolan varit frånvarande helt och hållet.

Man säger till en 19-, 20-åring: Lär dig svenska språket, och gå färdigt din gymnasieutbildning. Det låter jättebra. Man ställer samma krav som man ställer på de övriga ungdomarna i Sverige. Men vad är chansen att de lyckas?

Jag har en fråga till migrationsministern. Det kommer rapporter om att unga afghanska män hamnar i kriminalitet. De kan hamna på gatan, för att staten inte tar sitt ansvar utan lämpar det på kommunerna.

På migrationsministern låter det som att det är väldigt enkelt. Alla kommuner kan vips med ett enkelt knapptryck eller någonting få fram lediga lägenheter. Det finns inte andra grupper i vårt samhälle som är i behov av bostäder.

Vi har ett väldigt generöst välfärdssamhälle där vi har skyldigheter mot våra medborgare, och de har sina rättigheter. Vi vet att vi har ungdomar med utländsk bakgrund som växer upp i Sverige som går ut skolan med ofullständiga betyg.

Man säger till en grupp: Gå färdigt gymnasieskolan, så kommer ni att klara er. Man skickar falska signaler. Det finns de som hamnar utanför. Det finns de som har sålt sina livsbesparingar och behöver skicka pengar till sina familjer därhemma för att de går på knäna.

Det finns de som åker till Frankrike och lever illegalt. De har tron: Om jag bara är tillräckligt länge i Frankrike kanske jag får asyl där, eftersom Frankrike inte utvisar människor till Afghanistan till skillnad från Sverige.

Det finns program. Men vad säger Dublinförordningen? Har du lämnat in din asylansökan i Sverige måste du återvända till Sverige, och asylansökan ska prövas i Sverige. Det är också att ge dem en falsk förhoppning. Även om jag är emot amnesti hade det varit mer ärligt mot dem om regeringen hade förordat en amnesti. Det här är bara ett trixande och fixande.

Nu kommer det förslag från vänsterkanten. Christina Høj Larsen stod här i förra SfU-debatten och sa att Vänsterpartiet har budgeterat för permanenta uppehållstillstånd. Rasmus Ling, som är migrationspolitisk talesperson för Miljöpartiet, har själv sagt att de kan tänka sig en ny lagändring. De vill inte kalla det för amnesti, utan de kallar det för någonting annat. Men resultatet är detsamma.

Min fråga till migrationsminister Morgan Johansson är: Vad är Socialdemokraternas position? Är ni för en amnesti eller är ni inte för en amnesti, så att vi vet om det i den parlamentariska kommittén?

Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag talar här för regeringen. Det vi säger är att det är den lagstiftning som nu gäller. Det finns inga nya besked i den debatten.

Jag var i mitt förra inlägg inne på att det är ett problem att man blåser upp frågeställningen om just dessa 7 850 killarna och tjejerna till de proportioner man gör. Det är som att den svenska välfärdsstaten skulle stå och falla med dem.

Dessutom görs påståendet att detta är en signalpolitik som kommer att innebära att det kommer fler. Nej, det gör inte det. Det har inte kommit några fler. Vi har inte sett någon ökning sedan vi införde gymnasielagen. Tvärtom tar vi nu emot mycket färre ensamkommande ungdomar än vad vi gjorde tidigare. Vi ligger nu på en nivå som vi klarar av på ett bra sätt.

De ungdomar som får den här möjligheten har varit här sedan hösten 2015. Det är snart fem år. Under de fem åren hinner de lära sig mycket. Det gäller bland annat språket och att komma in i samhället. Jag skulle vilja påstå att de gör väldigt stora ansträngningar för att kunna vara kvar och kunna etablera sig här. Arin Karapet var nästan inne på att det hade varit bättre att vi hade utfärdat amnesti i stället. Det tycker jag inte alls. Amnesti hade inneburit en total kravlöshet. Det hade också omfattat dem som hade begått brott, till exempel.

Då hade vi över huvud taget inte haft motivationsdelen i det, nämligen att se till att lära sig svenska och gå ut gymnasieskolan. Det upplägg vi gjorde lämnar en möjlighet till att de får stanna om de sköter skolan och etablerar sig på arbetsmarknaden.

Vad är chansen att de klarar det och lyckas? Det återstår att se. Men om det är så att man hoppar av skolan och kanske börjar ägna sig åt kriminalitet kommer man inte att kunna vara kvar. Det är ett av kriterierna vid förlängningsärendena.

Om de hamnar där har de försuttit den chans vi har gett dem, och då har vi numera ett fungerande återvändande till Afghanistan. Det går flyg praktiskt taget varje månad till Afghanistan; jag tror att det gick ett i går med avvisningar till Afghanistan. Det finns alla möjligheter att genomföra avvisningar om man till exempel hoppar av skolan och börjar ägna sig åt kriminalitet eller helt enkelt inte sköter de åtaganden som detta innebär.

Ge inte den här gruppen ungdomar skulden för alla sorts problem som finns i samhället! Jag tror att den diskussionen leder fruktansvärt fel. Min bestämda uppfattning är att det kommer att gå bra för de allra flesta av de här ungdomarna, precis som det gick bra för de allra flesta som kom från Bosnien en gång i tiden och för dem som nu kommer från Syrien och så vidare. Jag tror att man i grunden ska lita på människors förmåga att utvecklas om det finns en stark motivation. Då kommer de här killarna och tjejerna att bli en bra del i det svenska samhället.

Anf. 29 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Det jag sa var att jag inte är för en amnesti. Men om man lyssnar på regeringen hör man att de talar om att de är för en human migrationspolitik där man ska ge människor en andra chans. Och det här är egentligen inte någon andra chans. Vi har ställt så pass höga krav att många inte kommer att nå upp till dem.

Mitt parti har åtminstone varit ärligt från början och sagt att vi ska ha den ordning vi har. Om man har fått ett nej i alla instanser ska man återvända. Det var ni som inte orkade. Det var regeringen som inte orkade. Det var det stora maktpartiet Socialdemokraterna som vek sig för Miljöpartiet. Det är där skon klämmer.

Att peka ut den här gruppen som skyldig till alla problem och allt elände vi har i Sverige – nej, det skriver jag inte under på. Så tycker jag inte att det är. Jag träffar själv många av de här ungdomarna. De är inte orsaken till all ondska och alla problem här i samhället, som vissa vill utmåla det som. Absolut inte!

Jag talar ett språk, persiska, det vill säga dari. Och de pratar dari. Jag lyssnar på deras musik. Många är trevliga. De är väldigt roliga, och de är nyfikna. Den bilmekaniker som jag använder mig av har bara anställt afghaner. Jag kan säga att de jobbar på lördagskvällar och på söndagar. De stänger inte kl. 17.00. Det är hårt arbetande människor, och många av dem kommer att bidra.

Men det jag säger är att problemet är att man har skickat falska förhoppningar. Det är där skon klämmer. Jag tycker inte att det är humant. Det är där problemet ligger i den här typen av lagstiftning. Det skickar också signaler till framtiden: Gå under jorden, och stanna lite längre till så kanske någon i politiken viker sig!

Det är bättre att vi får en ordning där allmänheten har en tilltro till att de som är på väg hit i framtiden också kan få ett ja. Det är det här jag är rädd för – att vi i Sverige kommer att säga nej till allt i all framtid. Dit vill inte jag komma.

Anf. 30 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Nu var det ju inte så att den här situationen uppkom därför att de här människorna gick under jorden. Det berodde i stället på att vi fick väldigt långa handläggningstider när det kom så många på en och samma gång 2015.

Det här omfattar som sagt dem som kom före den 25 november 2015 och fick vänta mer än 15 månader. Hittills är det sammanlagt 7 850 som har beviljats denna möjlighet.

Å ena sidan säger Arin Karapet att han träffar de här killarna och tjejerna, att han pratar samma språk som de och att de förstår varandra. Det är hårt arbetande människor, säger han, och de är väldigt högt motiverade. Å andra sidan säger han i nästa andetag: Fast det är orättvist att vi ger dem chansen, för de kommer inte att klara det.

Jag har större förhoppningar än så. Jag tror nämligen att om man ger människor, särskilt tonåringar, en möjlighet att få denna utbildning och att etablera sig får de också en stark motivation. Jag tror som sagt att det kommer att gå bra för de allra flesta.

Men för dem som inte når upp till kriterierna får vi helt enkelt göra ett återsändande; så är det bara. Det har vi också de praktiska möjligheterna att göra. Men det hänger naturligtvis på om det går bra eller dåligt för de här ungdomarna, och det hänger naturligtvis också på den allmänna ekonomiska utvecklingen i Sverige och hur ungdomsarbetslösheten utvecklar sig.

Just nu har vi – och det har vi haft i många år – ett starkt sug på arbetsmarknaden efter arbetskraft. Jag tror att vi har över 100 000 lediga jobb. Vi har en mycket bättre situation för ungdomar på arbetsmarknaden just nu än tidigare. Jag tror att det har skett en halvering, nästan, av arbetslösheten bland ungdomar under vår tid i regeringsställning.

Om vi förmår att fortsätta hålla trycket på arbetsmarknaden på ett sådant sätt kommer naturligtvis möjligheterna också för den här gruppen att vara ännu bättre.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2019/20:251 om nyttjande av oseriös transportverksamhet

Anf. 31 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att statliga bolag upphandlar transporter som följer gällande regelverk samt gentemot Postnords uppenbara brister i uppföljningsarbetet.

Jag vill säga att jag naturligtvis utgår ifrån att bolag med statligt ägande följer lagar och regler. Därutöver ska bolag med statligt ägande enligt statens ägarpolicy agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. För staten som ägare är det av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar bland annat för en sund och säker arbetsmiljö samt goda och anständiga arbetsvillkor. Det är utgångspunkten för regeringens bolagsstyrning.

Regeringen har haft en dialog med Postnord om utmaningarna i leverantörskedjan och vikten av att bolaget säkerställer ordning och reda samt sjysta villkor hos alla sina leverantörer. Detta följs löpande upp vid kontinuerliga ägarmöten, exempelvis vid den senaste ägardialogen i september 2019.

Därtill har regeringen tillsatt utredningen *Krav på arbetsrättsliga villkor vid inköp för bolag med statligt ägande* (Ds 2019:25) som har föreslagit att bolag med statligt ägande ska säkerställa arbetsrättsliga villkor och krav på sina leverantörer. Regeringen arbetar vidare med förslaget och av-

ser att återkomma i frågan under våren. Det är viktigt att våra gemensamma bolag medverkar till en sjyst konkurrens och att svenska löntagares villkor inte försämras.

Anf. 32 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack så mycket, statsrådet, för svaret! Jag vill börja precis i slutet på det som statsrådet sa: Det är viktigt att våra gemensamma bolag medverkar till sjyst konkurrens och att svenska löntagare inte får sämre villkor.

Det är oerhört viktigt. Och det är än viktigare för ett bolag som ägs av staten att man följer de regler som finns ute på arbetsmarknaden.

I det här fallet var det inte svenska löntagare som satt i fordonen. För säkerhets skull, så att det inte blir några missförstånd, ska jag säga att vid de tre tillfällena som det aktuella åkeriet rapporterades var det inte transporter som utfördes åt just Postnord. Det var andra transportköpare. Men problemet är att Postnord nyttjar detta åkeri.

Vid två tillfällena blev förarna stoppade av polisen, som kunde konstatera att de inte följde reglerna om kör- och vilotider. Vid det tredje tillfället var det mer självmarkerande, för då hade föraren inte följt vägen vid en cirkulationsplats, utan han hade ställt sig mitt i rondellen. Där stod han, och man kan ju ana vad det berodde på.

Problemet i just det fall som är aktuellt i denna interpellationsdebatt var att man körde på flera förarkort. Det här är ett jättebekymmer inom transportnäringen. Man har sitt ordinarie förarkort som man kör med på dagen, när trafikpolisen jobbar. Om man skulle bli stoppad kan man då påvisa att man har kört enligt bok. Vad som då inte framgår är att man har ett par tre förarkort till, som man kör med på nätterna. I färdskrivaren står det också andra namn än just det man har vid kontrollen. Det var precis det som hände vid dessa tillfällena.

Det som stör mig i detta – jag jobbar ju mycket med frågor om sjysta villkor inom transportnäringen – är att ett statligt bolag nyttjar den här typen av åkerier. Innan jag kom in i riksdagen jobbade jag inom åkerinäringen, och jag kan säga att jag mer än en gång tog kontakt med mina gamla kollegor inom polisen och tipsade dem – stoppa nu de här transporterna; de kommer då och då vid de här platserna! Nästan alla gånger handlade det om uppdrag åt Postnord. Postnord har alltså varit på tapeten och i sökarljuset ganska lång tid hos polisen.

Strax före jul kom de här stoppen, och då kunde man konstatera just detta. Jag tycker att det är jättebra att vi sätter ljuset på det här, och jag hoppas innerligt att statsrådet tar med sig detta och verkligen styr mot att statliga bolag måste följa regelverket. Man måste upphandla transporter som är sjysta. Annars kommer vi aldrig att nå till det som sägs i sista meningen i statsrådets svar: ”Det är viktigt att våra gemensamma bolag medverkar till sjyst konkurrens och att svenska löntagare inte får sämre villkor.” Ska vi nå dit måste man vidta åtgärder vid sådana här tillfällena.

Anf. 33 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Även jag hade ett liv före riksdagen. Arbetslivsmässigt ägnade jag det åt att arbeta fackligt, just för att säkra i det fallet sjysta löner och villkor för medlemmarna.

Thomas Morell säger att det i detta fall inte var svenska löntagare. Nej, det är korrekt. Det är också korrekt att de då inte körde för Postnord. Men detta hänger ihop: Om vi inte har ordning och reda i detta, om bolag och företag – eller för delen enskilda näringsidkare och anställda – tillåts dumpa villkor eller agera bedrägligt, som i detta fall, är det klart att det också påverkar svenska löntagares löner och villkor på ett sätt som vi som socialdemokratiskt ledd regering absolut inte kan acceptera.

I arbetarrörelsens hela historia har utgångspunkten varit rättvisa och sjysta villkor, både därför att det är sjyst för löntagare i allmänhet och därför att vi tror att det är bäst för vårt samhälle att vi håller ihop det. Mot den bakgrunden kan jag försäkra både Thomas Morell, fru talman, och dem som tittar via tv att detta är någonting som vi kommer att fortsätta att jobba med.

Vi ska göra detta gentemot den statliga bolagsportföljen, för det är viktigt. Där är som sagt min ambition att under våren ytterligare förtydliga och skruva upp instruktionerna så att det inte ska råda något som helst tvivel om att det ska vara sjysta villkor när man är ute och upphandlar. Men det räcker inte. Vi är också en del av en omvärld och en union. Vi kommer också att fortsätta att driva på för att få skärpta regler över hela Europeiska unionen. Där pågår ett arbete som både regeringen och naturligtvis också en hel del av våra parlamentariker har varit involverade i.

Fru talman! Det är tyvärr så att vi har sett ett antal exempel. De är ofta redan olagliga och av bedräglig karaktär, och det har vi polis och rättsväsen till att hantera. Men när det gäller uppföljning och regelverk kan jag försäkra både denna riksdag och dem som tittar via tv att detta kommer vi att fortsätta att arbeta med. En av de finaste sakerna med detta land är nämligen just att man som löntagare ska känna: Jag har ett arbete att göra, men jag ska också kunna bli behandlad på ett sjyst och rättvist sätt.

Det arbetet kommer aldrig någonsin att bli klart. Det är därför den här regeringen tidigare har satt och kommer att fortsätta att sätta ljuset på det som inte fungerar. Även om man, som i det här fallet, kan påpeka att det inte handlar om svenska medborgare eller svenska löntagare hänger det ihop. Accepterar vi detta för utländska löntagare kommer det naturligtvis också att få smittoeffekter på den svenska arbetsmarknaden, och det kommer inte denna regering att acceptera.

Anf. 34 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Jag vill hänga kvar vid den sista meningen i interpellationssvaret, för den är central i hela resonemanget – detta med att våra gemensamma bolag ska medverka till sjyst konkurrens. Det är jätteviktigt att staten föregår med gott exempel. Jag har varit uppe i åtskilliga debatter här i kammaren om den osunda konkurrensen och hur man utnyttjar människor på ett skamlöst sätt. Det är nämligen också det vi pratar om: Det är ren människohandel. Man köper bokstavligt talat människor.

Detta är ett gissel för den seriösa åkerinäringen. Den seriösa åkerinäringen är inte bara svenska åkerier utan även utländska åkerier som finns på marknaden. Men den seriösa verksamheten klarar inte konkurrensen från dem som rundar lagstiftningen.

För att belysa detta med exempel håller jag mig till de tidningsartiklar som satte ljuset på just det här åkeriet. En av förarna hade en sammanlagd

körtid på 49 timmar och 18 minuter utan godkänd vila. Vid ett tillfälle hade han en körperiod på 19 timmar och 54 minuter. En annan hade kört i 25 timmar och 39 minuter. Det är 122,1 mil. Man hittade en godkänd vila på 3 timmar och 23 minuter.

Detta är synnerligen allvarliga överträdelser. Det sätter inte bara konkurrensen ur spel; det utsätter också alla andra trafikanter för uppenbar livsfara när människor sitter bakom ratten och har kört i 29 timmar eller har haft en vila på 3 timmar. Det stör mig oerhört mycket att ett statligt bolag köper tjänster från ett sådant här företag.

Jag har kämpat under många år för en sund åkerinäring, för att det sunda företagandet ska ha en rimlig chans att verka på marknaden och för att de anställda i dessa företag ska ha en trygg anställning. Sedan går utvecklingen i rakt motsatt riktning när man rundar hela lagstiftningen på det här viset.

Att göra det är jätteenkelt. Jag brukar säga att det aldrig har varit så enkelt att fuska som nu. Jag lämnade trafikpolisen 2007, och då hade den digitala färdskrivaren varit i drift i ett år. Tidigare hade man analoga diagramblad. Även om den tekniken var gammaldags vill jag hävda att det då var enklare för oss ute på vägen att slå hål på fusket. I dag sätter man det i system, med flera förarkort eller med magneter som slår ut färdskrivaren. Då får vi de här effekterna.

Om man följer upp sin verksamhet är det ganska enkelt: Bilen startar på det ena stället, och den kommer fram på det andra stället. Sträckan där emellan är så och så lång. Då borde rimligen körtiden vara så och så lång. Man kan alltså med ganska enkla medel följa upp och se om den transport som man har beställt har följt regelverket eller om det finns någonting som signalerar att det förekommer fusk i verksamheten. I så fall ska man som beställare vidta åtgärder – det finns nämligen också ett straffansvar här.

Anf. 35 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi är helt överens om att vi behöver tydliga regler. Här har det också varit öppet, ska i ärlighetens namn sägas. Jag tror att det aldrig har gjorts så mycket som under den nuvarande regeringens tid när det gäller att skärpa regler, också på europeisk nivå – många av dessa transporter går ju över landsgränser – och för att ge polisen rimliga möjligheter och verktyg att stoppa dem som ägnar sig åt detta. Detta har vi gjort av flera skäl, bland annat av konkurrensskäl – det är viktigt att man inte driver på och försämrar villkoren. Inte minst säkerhetsaspekten i trafiken är lika viktig. Det ska också vara väldigt tydligt att det får konsekvenser när du agerar bedrägligt.

Därutöver har vi, precis som jag sa, väldigt tydliga krav på de statliga bolagen när det gäller att de ska agera föredömligt. För att det över huvud taget inte ska råda något tvivel om att vi också ska ställa krav på att man upphandlar på arbetsrättsliga villkor, att det ska vara sjysta villkor, kommer vi att göra ytterligare förtydliganden i instruktionen. Det tycker jag är viktigt, och om detta råder inget som helst tvivel i den här regeringen.

Jag vill ställa en fråga till Thomas Morell. Jag lyssnar på Thomas Morell, och det verkar som att han är väldigt engagerad och kunnig på det här området, så jag betvivlar inte hans engagemang. Men det är också vida känt att Sverigedemokraterna via Jimmie Åkesson flera gånger har uttryckt sin önskan och sin dröm om att få bilda ett konservativt block till-

sammans med Moderaterna och Kristdemokraterna. Vi vet allihop att både moderater och kristdemokrater ofta är tveksamma till att ställa den här typen av krav. Inte minst i det arbete som nu pågår i Europeiska unionen och i parlamentet har man uttryckt tvivel gällande att till exempel ställa sig bakom de skärpta kraven som ska hjälpa till inom åkerinäringen.

Då undrar man naturligtvis: Om den här drömmen om ett konservativt block skulle besannas och man får majoritet i denna riksdag är det då inte ganska stor risk att regelverket försämras för åkarna? Hur har man tänkt när det gäller det, Thomas Morell? Blir inte det som du säger, och som jag tycker låter bra, näst intill omöjligt att genomföra tillsammans med moderater och kristdemokrater som inte alls håller med i det här fallet? De som lyssnar på Sverigedemokraterna nu riskerar att bli ganska besvikna därför att man planerar för ett samarbete med partier som har en helt annan uppfattning.

Anf. 36 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag ska försöka lugna statsrådet lite grann och svara på frågan jag fick.

Vi hade en debatt här i kammaren i går om trafikutskottets betänkande. Då var den här frågan uppe. Jag kan inte svara för Moderaterna, men jag kan i alla fall återspegla debatten lite grann.

När det gäller omröstningen nere i EU kommer Moderaterna att rösta grönt för det förslag som finns, vilket betyder att den svenska representationen där nere kommer att ställa sig bakom en lagskärpning. Om man läser motionerna som kom in under allmänna motionstiden kan man notera att allt fler av riksdagens partier går på den linje som jag själv förespråkar. Vi måste ha ordning och reda på våra vägar. Vi måste skydda det seriösa företagandet. De som arbetar och har sin försörjning inom transportnäringen måste kunna leva under sjysta villkor. Vi kan inte ha en ordning med människohandel och direkt slavarbete på våra vägar. Det måste vara sjysta villkor, och det ska få konsekvenser om man gör fel.

Jag noterar att när det gäller affären med det här åkeriet har andra stora transportköpare avbrutit samarbetet, men Postnord har valt att inte göra det. Det tycker jag är mycket anmärkningsvärt.

En hälsning som jag vill skicka med statsrådet är att det måste vara tydligt från staten, alltså ägaren av bolaget, att det inte går att acceptera det här förhållandet på något sätt, utan man måste hålla rent från den här typen av verksamhet.

Anf. 37 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det råder inget som helst tvivel om vad det är för krav som ska ställas. Det ska vara sjysta villkor för löntagarna och sjyst konkurrens – om du vinner affärer ska det vara för att du är duktigare och mer produktiv, inte för att du ägnar dig åt bedrägligt förfarande eller på annat sätt fuskar. Detta ska inte bara gälla inom landets gränser, för det här är branscher som åker över landsgränser – det hör ju till sakens natur.

Det är därför vi driver på hårt för tydlig EU-reglering. Ja, där har det funnits tvivelsmål om var till exempel en del av högerpartierna står. Något tvivel finns inte när det gäller den nuvarande regeringen. Vi har under de senaste fem åren gjort mer än vad någon regering någonsin har gjort för att se till att vi både har tydliga regler och att vi följer upp dem. Det räcker

Prot. 2019/20:70
6 februari

Svar på
interpellationer

inte att bara ha tydliga regler, utan om man till exempel kommer på någon som bryter mot reglerna ska det vara lättare att till exempel klampa lastbilen så att det inte går att köra vidare som om ingenting har hänt.

Vi kommer också att även i fortsättningen att föra en tydlig dialog med de statliga bolagen. Det är självklart att man ska följa lagar och förordningar, men man ska också vara ett föredöme när det gäller att upphandla så att vi kan garantera sjyst konkurrens och framför allt sjysta villkor för svenska löntagare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 8 Frågestund

Anf. 38 TALMANNEN:

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning.

Jag vill hälsa statsråden varmt välkomna. Frågor besvaras i dag av socialminister Lena Hallengren, försvarsminister Peter Hultqvist, utbildningsminister Anna Ekström och statsrådet Hans Dahlgren. Socialministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Köerna till cancervården

Anf. 39 ULRIKA HEINDORFF (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Lena Hallengren.

Det är ett välkänt faktum att vårdköerna har fördubblats under den här regeringens tid. Även köerna till barn- och ungdomspsykiatri har ökat. De har tredubblats. Och nu ser vi att även cancerköerna ökar.

Genom riksdagens utredningstjänst har vi fått fram siffror som regeringen borde ta på största allvar. Som exempel kan jag nämna att sex av tio kvinnor med bröstcancer tvingas vänta längre än föreskriven tid på sin operation. Fem av sex män med prostatacancer får inte heller sin strålbehandling i tid. Det är helt oacceptabelt.

Jag vill veta vilka ytterligare åtgärder regeringen avser att vidta för att korta köerna inom cancervården.

Anf. 40 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Ulrika Heindorff, för en otroligt viktig fråga!

Det är något som regeringen har arbetat hårt med. Under det år som jag själv har varit socialminister har vi vidtagit ett flertal åtgärder. Vi har uppdaterat den kömiljard som inte var riktigt så verkningsfull som vi skulle önska. I dag innefattar den såväl återbesök som primärvård. Den ger dessutom alla som förbättrar sina insatser en möjlighet att ta del av resurserna. Resurserna spelar roll.

Det handlar också om satsningar när det gäller kompetens, inte minst specialistkompetens. Det vårdkompetensråd som finns från den 1 januari kommer att spela stor roll. Och det handlar om resurser i form av välfärdsmiljarder i överenskommelse mellan Sveriges Kommuner och Regioner.

Vi har också standardiserade vårdförlopp, som är ett väldigt bra sätt att arbeta. Det ska inte ses som utlovade väntetider utan som ett sätt att arbeta på ett liknande sätt runt om i landet, för att öka jämlikheten och för att öka överlevnaden i cancer.

Anf. 41 ULRIKA HEINDORFF (M):

Herr talman! Jag noterar att statsrådet nämner både standardiserade vårdförlopp och kömiljard, vilket är positivt.

Jag håller i min hand en debattartikel från 2014. Den är skriven av statsrådet Hallengren tillsammans med Stefan Löfven. Den handlar om att alla cancerpatienter ska få påbörja sin behandling inom fyra veckor. Jag nämnde några exempel tidigare. Även tjocktarmscancer och cancer i urinblåsan är områden där köerna är långa.

Står Hallengren kvar vid sitt vallöfte som gavs för snart sex år sedan?

Anf. 42 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag står fast vid de vallöften vi gav. Jag fortsätter att säga i alla tänkbara sammanhang att människor har rätt till vård efter behov och vård som man inte behöver vänta på när man har behov.

Jag vill gärna understryka att fyra veckor var ett sätt att verkligen vara ambitiös och visa att vi tar frågorna på allvar. Men de standardiserade vårdförloppen är egentligen mycket mer ambitiösa. Där handlar det inte om att vänta enligt en vårdgaranti, och kanske inte ens fyra veckor utan mycket mindre än så. De började införas 2016. Vi har i dag över 40 standardiserade vårdförlopp på plats, och allt fler utreds. Jag tror att det är positivt.

Sveriges beredskap för coronaviruset

Anf. 43 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa min fråga till socialminister Lena Hallengren.

Coronavirusets framfart har oroat många. Även om viruset skulle visa sig vara kontrollerbart kan det vara en tidsfråga innan vi står inför en allvarligare epidemi.

Vi har i dag en svår situation i svensk hälso- och sjukvård med lägst antal vårdplatser i Europa. När det gäller patienter med svårt smittsamma

sjukdomar finns det dessutom just nu endast en högisoleringsenhet som är avsedd för ändamålet.

Den tuffa situationen inom svensk sjukvård är en oroande faktor i sammanhanget, framför allt när det handlar om ett ökat vårdbehov. Ett ökat tryck på vården skulle bli mycket svårt att hantera vid en allvarlig epidemi. Med anledning av den rådande situationen inom svensk hälso- och sjukvård skulle jag vilja få svar på om socialministern anser att Sverige står väl förberett om en allvarlig epidemi bryter ut.

Anf. 44 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Clara Aranda, för frågan! Och tack för tidigare i dag, då vi sågs i socialutskottet! Där hade vi en gedigen genomgång av den svenska krisberedskapen generellt och naturligtvis med fokus på just coronaviruset.

Att vara beredd på en kris handlar om att vara beredd på olika scenarier. Statliga myndigheter har en roll; smittskyddsexperter har verkligen ett ansvar för att säkra smittskyddet i Sverige. Men smittskyddsläkarna i respektive region har också ett ansvar för att se till att sjukvården är rustad.

När det gäller den situation vi har i dag kan man inte säga att det finns en särskild anspänning på vården. Men som Clara Aranda säger gäller det att vara beredd på att situationen kan förändras. Det är ett arbete som man gör regionalt.

Min bild är att vi är ett land som har en god infrastruktur och en väl förberedd hälso- och sjukvård. Men det är klart att om vi hamnar i en kris-situation, där saker och ting verkligen inte är som i dag utan om ett eventuellt utbrott skulle ske, krävs det att man gör omprioriteringar och är beredd att hantera den situationen. Min bild är att man är det.

Anf. 45 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! Tack, socialministern, för svaret!

Det är, trots det socialministern framför, svårt att se Sveriges beredskap som tillräcklig. Dessutom har coronaviruset inte direkt prövat hälso- och sjukvårdens faktiska beredskap.

Det finns betydligt fler delar i det förberedande arbetet som vi behöver utveckla. Därför vill jag avslutningsvis fråga socialministern om det finns planer på att se över Sveriges beroende av utländska läkemedelsföretag, för att säkerställa att brist på läkemedel och vaccin inte blir ytterligare en riskfaktor i sammanhanget.

Anf. 46 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Frågan gled över till att handla lite mer om krisberedskap generellt, även när det gäller läkemedel.

Det pågår en utredning, som ska lämnas över i slutet av året. Jag ser fram emot att diskutera innehållet i den med bland andra socialutskottets ledamöter.

Sverige måste såklart se till att hela tiden ha en beredskap. För hälso- och sjukvården är just frågan om pandemi och luftspridd virusinfektion ett sannolikt scenario som man måste vara förberedd på.

Anf. 47 JOHANNA JÖNSSON (C):

Herr talman! Också min fråga går till socialminister Lena Hallengren.

Allt fler barn och ungdomar men även vuxna får neuropsykiatriska diagnoser, däribland adhd och asperger. En diagnos kan för många innebära att man får bra stöd och hjälp och bra verktyg för att klara av att leva sitt liv med de svårigheter som det ibland kan innebära.

På senare tid har vi dock sett en ökning av personer som vill bli av med sina diagnoser i vuxen ålder, inte minst för att till exempel kunna göra lumpen eller söka till polisutbildningen.

Utifrån Lena Hallengrens område skulle jag vilja höra hur hon ser på att polisen och Försvarmakten fortfarande i stor utsträckning utesluter personer med diagnos från att alls söka till utbildningar.

Anf. 48 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Johanna Jönsson, för frågan!

Jag ska ärligt säga att det är en fråga som inte har uppmärksammats särskilt av undertecknad. Jag vet inte om försvarsministern känner igen det mer än jag gör.

Uppdraget för bland annat hälso- och sjukvården och skolan är att se till att barn och unga får stöd och hjälp. Inte sällan krävs det just en diagnos. Jag tycker att det är olyckligt. Man bör kunna få stöd och insatser ändå. Om detta sedan följer med senare i livet och om det begränsar ens möjligheter är det olyckligt.

Jag har inget svar på hur vi ska hantera den frågan, men jag är tacksam för att Johanna Jönsson har lyft den. Vi får fortsätta med den typen av diskussioner.

Anf. 49 JOHANNA JÖNSSON (C):

Herr talman! Jag är glad att höra att statsrådet har en positiv inställning till att försöka göra någonting åt detta, för de personer som lever med en diagnos. Vi vet nu att det är ett till två barn i varje skolklass som har en neuropsykiatrisk diagnos eller som lever med den typen av problematik. Det är otroligt viktigt att dessa personer inte ytterligare stigmatiseras eller får sina möjligheter begränsade. Det finns också en risk att detta avhåller människor från att faktiskt ta den hjälp och det stöd som finns.

Det här behöver åtgärdas. Försvarmakten är på god väg att göra någonting åt det. Polisen behöver verkligen göra mer.

Anf. 50 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag kan bara säga något kort. Det är klart att det är en väldigt viktig balans. Det handlar om att känna att man får stöd och hjälp. Man ska få möjlighet att utvecklas, att lära sig det man behöver och att skaffa sig en utbildning. Men man ska naturligtvis också fungera på en arbetsmarknad.

Försvarsministern sitter här och lyssnar. Jag lovar att skicka frågan vidare också till justitieministern.

Anf. 51 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Hans Dahlgren. Den demokratiska situationen i Polen och Ungern har försämrats det senaste året – detta trots att EU-kommissionen inlett ett artikel 7-förfarande. Nyligen tröttnade EU-parlamentet på att medlemsstaterna gör för lite för att vända den oroväckande utvecklingen och röstade för att EU-medlemsstaterna måste göra mer för att öka pressen på dessa länder.

Jag skulle därför vilja veta på vilket sätt statsrådet avser att agera för att öka trycket på regeringarna i Polen och Ungern.

Anf. 52 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det är en angelägen fråga om situationen för rättsstaten i dessa två länder. Det är riktigt att kräva av oss andra medlemmar i unionen att vi säger ifrån och att vi gör vad vi kan för att få en ändring till stånd.

Vi har ett system i Europeiska unionen där EU-domstolen har möjlighet att ta itu med dessa saker i olika medlemsländer, och man har gjort så när det gäller både Polen och Ungern. Och den svenska regeringen har nyligen biträtt kommissionen i deras talan gentemot Polen i det viktiga ärende som gäller domstolarnas oberoende. Men vi har också möjlighet att i de budgetförhandlingar som just nu pågår införa en mekanism som gör det möjligt att ställa krav på alla medlemsstater att de för att fullt ut få de betalningar som de har rätt till från EU:s kassa också fullt ut måste respektera rättsstatens principer.

Anf. 53 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Ett utmärkt verktyg för att sätta press på Polen och Ungern finns via EU:s långtidsbudget, som nu är uppe för diskussion. Dra in stödet! Att inskränka rättsväsendet, demokratin och mänskliga rättigheter måste kännas ekonomiskt. Det är inte rimligt att europeiska hbtq-personer ska betala skattepengar till länder som inför hbtq-fria zoner – det är helt absurt.

Anf. 54 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Jag skriver under på den principen. Jag tycker så här: Ställer man inte upp på våra värderingar ska man heller inte ha tillgång till samma medel som man annars skulle ha. Det är en bra princip. Vi har ett brett stöd för detta i medlemskretsen i unionen, men vi är inte framme riktigt ännu. Det är en viktig slutförhandling som ska göras detta år. Jag hoppas att vi allihop kan sätta ett sådant tryck i denna fråga att det också blir resultat.

Medel till personlig assistans i vårändringsbudgeten

Anf. 55 PIA STEENSLAND (KD):

Herr talman! Min fråga går till socialministern. Vi har ett katastrofläge inom den personliga assistansen. Människor med omfattande funktions-

nedsättning tvingas till isolering och husarrest. Föräldrar tvingas lämna bort sina barn till institution.

Äntligen är andning och sondmatning på väg att räddas. Det är mycket bra. Vägen har varit lång. Men, herr talman, jag är övertygad om att socialministern vet att vi kristdemokrater inte tycker att det räcker. Det krävs mer. Samtliga grundläggande behov måste bli assistansgrundande i sin helhet. Det är rimligt att ett helt toalettbesök räknas, inte bara tiden man torkar sig i rumpan.

Men också yrket personlig assistent är utsatt. Nivån på timersättningen för assistansen fastställs genom statsbudgeten, och uppräkningsen har under flera år varit mycket lägre än kollektivavtalen. Nu har det kommit en utredning som föreslår förbättrade villkor. Det är positivt, men det krävs mer pengar. Jag undrar därför om socialministern är beredd att skjuta till mer pengar i vårändringsbudgeten för schablonen.

Anf. 56 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack igen, Pia! Jag uppskattar verkligen engagemanget från Pia Steensland och de diskussioner och samtal vi har. När det gäller frågan om personlig assistans tror jag inte bara att vi har ett gemensamt engagemang. Jag tror också att vi har en gemensam oro för vad som faktiskt händer och att vi har en gemensam kunskap om hur otroligt komplext, svårt och snårigt det är.

Det är verkligen positivt att frågan om andning och sondmatning är framme. Hade det inte fallit på juridiken hade den varit framme för länge sedan. Nu kom också frågan om egenvård, tillsyn och avsmalnat föräldransvar, vilket hjälper till. Jag vill understryka dilemmat med den uppstyckning som vi har haft under många års tid och som verkligen urholkar assistansen.

Däremot kan vi inte ha förhandlingar om vårbudgeten under en frågestund i riksdagen. Det är klart att det här är samlade diskussioner som vi har. Så här långt finns det schablonuppräkningsen som sker enligt överenskommelser. När de ändras kommer vi att meddela det.

Anf. 57 PIA STEENSLAND (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Problemet är att när ersättningen för den personliga assistansen hamnar efter drabbas kvaliteten. Det är både de assistansberättigade och assistenterna som drabbas. Yrket blir mindre attraktivt.

Men jag tänker så här: Ytterst handlar det om prioritering och pengar. Mycket av budgetarbetet handlar om det. Januaripartierna satsade många miljarder på att sänka värnskatten. Är det inte dags att verkligen prioritera dem som behöver samhällets stöd som mest?

Anf. 58 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Detta har vi haft en diskussion om många gånger i denna kammare: att värnskatten hade försvunnit oavsett vilka politiska konstellationer som hade styrts. Det var ett löfte som också allianspartierna gav till Centerpartiet och Liberalerna. Det var dessutom så att 20 miljarder försvann i ännu ett jobbskatteavdrag. Det var synd. De kunde kanske ha använts här.

Prot. 2019/20:70

6 februari

Frågestund

Men, återigen, jag har ett mycket stort engagemang när det gäller assistans och när det gäller att hantera frågan om personalens förutsättningar. Men vi kan inte ha en vårbudgetförhandling i kammaren. Det vore inte riktigt rimligt.

En riktad hälsosatsning för personer med intellektuella funktionshinder

Anf. 59 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Även jag vill rikta en fråga till statsrådet Lena Hallengren. Flera forskningsrapporter visar att personer med intellektuella funktionsnedsättningar inte bara får sämre bemötande och behandling inom hälso- och sjukvården. De lever också ett betydligt mer passivt och mindre hälsosamt liv än befolkningen i övrigt. Därför behövs det ökad kunskap och förändrade arbetssätt inom både sjukvården och socialtjänsten.

I februari nästa år skulle vi ha stått värd för Special Olympics World Winter Games i Åre och Östersund – världens största folkhälsosatsning och idrottstävling för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Så blir det nu inte på grund av bristande nationellt intresse.

Har regeringen någon annan plan för en riktad hälsosatsning just för den här målgruppen?

Anf. 60 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Bengt Eliasson, för frågan! Jag tror att vi gör frågan en otjänst genom att förenkla den på det sätt som riksdagsledamoten precis gör. Han får det att låta som att det skulle vara ett nationellt engagemang som saknas. Staten har aldrig varit den som betalar för stora idrottsevenemang, oavsett syfte.

Däremot är det väldigt olyckligt och bekymmersamt, tycker jag, att man drar igång denna typ av arrangemang och skapar förväntningar och förhoppningar utan att ha säkrat att man faktiskt kan klara de kostnader som är förknippade med detta.

Vi har naturligtvis många olika frågor som handlar om folkhälsa. Det finns också ett stöd till idrottsrörelsen i många olika sammanhang. Men detta har inte fallit på att staten inte engagerar sig, utan det har fallit på att man inte har säkrat att man har en ekonomisk situation där man kan hantera de kostnader som man vet att det för med sig att stå värd för ett stort idrottsevenemang.

Anf. 61 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! För första gången i Sverige görs nu särskilda hälsotester, Healthy Athletes, just inom ramen för detta event – Special Olympics. Det är ett långsiktigt hälsoarbete och idrott som sätter personer med intellektuella funktionshinder i fokus, som verkligen behövs.

Intresset är stort från professionen och det lokala politiska livet. Nu återstår det för oss på riksplanet att gå från ord till handling. Hur ser statsrådet på den här typen av event och finansieringen av dem?

Anf. 62 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Det är en fråga som faller på kultur- och idrottsminister Amanda Lind, och hon har också svarat på frågan tidigare.

Jag har naturligtvis också nåtts av frågan och svarat precis som nu: Staten står inte värd för eller finansierar stora idrottsevenemang. Det gäller oavsett vem som arrangerar dem och vilket syftet är. Innan man drar igång ett stort arrangemang och väcker förväntningar och förhoppningar är det otroligt viktigt att man har säkrat upp detta.

Jag hoppas verkligen att det finns möjlighet för dem att driva det här arrangemanget på olika sätt, men staten står inte för och betalar inte för stora evenemang.

En jämlik hälso- och sjukvård

Anf. 63 YASMINE BLADELIUS (S):

Herr talman! Den senaste tiden har medierna uppmärksammat det ökade antalet privata sjukvårdsförsäkringar och att allt fler privata vårdgivare blandar försäkringspatienter och patienter som bekostas av regionerna. Genom nya tjänster, exempelvis Boka Doktorn, kan försäkringsbolag direkt gå in och boka operationstider och behandlingar för sina egna patienters räkning.

Med den här utvecklingen kan man på goda grunder ställa sig frågan om dessa privata vårdgivare bryter mot portalparagraferna i hälso- och sjukvårdslagen. Jag är därför nyfiken på vad socialministern tänker om den här utvecklingen och skulle vilja veta vilka initiativ som socialministern är beredd att ta för att säkerställa en god och jämlik hälso- och sjukvård.

Anf. 64 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack för frågan, Yasmine Bladelius!

Svensk hälso- och sjukvård utgår från vård efter behov. Det viktiga är alltid hur man mår, inte om man har förmåga att betala för sig. I generationer har vi byggt svensk hälso- och sjukvård på just den principen och kombinerat kvalitet och jämlikhet.

Det är dock uppenbart som riksdagsledamoten säger, att det här systemet faktiskt hotas. Precis som vi socialdemokrater länge har varnat för är det här en växande marknad, och de konsekvenser som kan finnas när sjukvårdsförsäkringar äter sig in i sjukvården kan komma att spela en väldigt allvarlig roll när människor som har råd att teckna en försäkring får vård snabbare än den som inte har råd att göra det.

Frågan var också vad regeringen avser att göra. Under den förra mandatperioden presenterades ett lagförslag där det skulle tydliggöras att det är behoven som ska styra. Det var ett förslag som då föll i riksdagen. Regeringens och min avsikt är att lägga fram ett nytt förslag till riksdagen i närtid och ge samtliga riksdagspartier ännu en chans att fatta ett beslut.

Anf. 65 YASMINE BLADELIUS (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det här är en så oerhört viktig fråga för oss alla som tycker att vård ska ges efter behov och inte efter storleken på våra plånböcker.

När nu allt fler svenskar tecknar privata sjukvårdsförsäkringar varnar både vårdgivare och experter för att försäkringspatienter faktiskt tränger ut patienter som kommer via den offentliga vården. Jag tycker innerligt att det är ett stort problem och är därför glad att socialministern tar frågan på så stort allvar och kommer att återkomma i detta senare.

Anf. 66 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag vill verkligen återigen understryka att vi har en situation i dag där alltför många av olika skäl har en sjukvårdsförsäkring. Om detta fortsätter att öka och vi inte ser till att stoppa den här utvecklingen utan stillatigande ser på när privata sjukvårdsförsäkringar tar över och också blandas med den offentligfinansierade vården är vård efter behov något som är hotat. Det ser jag väldigt allvarligt på.

Försvarsmaktens kartläggning av läckande PFAS

Anf. 67 MARIA GARDFJELL (MP):

Herr talman! Alla som har varit med i en kris- och säkerhetsövning på lokal nivå vet hur viktig frågan om dricksvatten är. Nu har också rent vatten blivit ännu viktigare i försvarspolitiken, när kraven i det nya regleringsbrevet till försvaret visar att man ska kartlägga och på olika sätt åtgärda problemen med läckande PFAS från brandövningsplatser.

Ett systematiskt arbete är sannerligen något som ska känneteckna såväl Försvarsmaktens arbete som miljöpolitiken. I Uppsala har nyheten från regeringen verkligen välkomnats, eftersom hälsofarliga PFAS-ämnen från Ärna förorenat Uppsalas dricksvattentäkt, vilket lett till stora merkostnader för rening av vattnet.

Jag vill fråga försvarsministern hur bråttom regeringen anser att det är att få Försvarsmaktens systematiska miljöarbete kring PFAS på plats.

Anf. 68 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Regeringen har beslutat att Försvarsmakten till i juni 2020, det vill säga i år, ska presentera en handlingsplan när det gäller PFAS och hur man ska hantera frågor kring brandsläckningsmedel. Det handlar också om att se vilka alternativ som finns.

Försvarsmakten driver sin verksamhet myndighetsmässigt utifrån de olika tillstånd som man har fått och följer det regelverk som är. Här gäller det nu att ta ut steglängden och gå vidare, och därför har vi gett uppdraget om att åstadkomma den handlingsplan som ska presenteras vid halvårsskiftet.

Anf. 69 MARIA GARDFJELL (MP):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för svaret!

När det gäller de historiska utsläpp som har skett har förorenaren ansvar för att ta hand om det, även om man inte när man släppte ut det visste att det var farligt.

Regeringens tydliga skrivning i regleringsbrevet kommer nu att kunna bidra till att sanering och ersättningsanspråk ska hanteras på ett systema-

tiskt och enhetligt sätt i hela Försvarmakten. Är det också regeringens ambition att få den systematiken på plats?

Prot. 2019/20:70
6 februari

Frågestund

Anf. 70 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Frågan om ersättningar omnämns i direktivet. Det handlar i ett senare skede, om det ska ske, om myndighetsutövning som sker via domstol, och jag vill inte föregå den typen av hantering. Men det omnämns i de regleringar som vi nu har beslutat om.

Resurser till skolan

Anf. 71 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsminister Anna Ekström.

Redan under hösten 2019 kritiserade Moderaterna regeringen med stödpartier för att inte prioritera välfärden i sin budget. Vi ser redan nu hur kommuner och regioner behöver spara inom skola, vård och omsorg samt inom polis och rättsväsen. Vi ser nedskärningar, uppsägningar och även skattehöjningar, detta inom några av våra viktigaste välfärdsområden.

Moderaterna, nu med stöd av Vänsterpartiet, har därför föreslagit ett så kallat räddningspaket på 7,5 miljarder som vi satsar omedelbart på generella statsbidrag. Det är viktigt att det är generella bidrag och inte riktade sådana, för det har kommunerna fått nog av.

För Göteborgs del, där jag kommer ifrån, skulle det innebära ett tillskott på ca 295 miljoner. Det skulle kunna bli 481 lärare eller 584 undersköterskor – mycket välbehövligt. För Västra Götalandsregionen skulle det innebära 376 miljoner kronor, vilket skulle motsvara 550 sjuksköterskor.

Min fråga till utbildningsministern är om hon inte ser med samma oro som vi på det som händer i skolan. Ser inte ministern att var fjärde elev går ut nian utan fullständiga betyg? Lärare slutar för att de saknar kompetenta kollegor, och fler går ut gymnasiet utan fullständiga betyg.

Anf. 72 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Nog är det lite magstarkt att en företrädare för det parti som lade en så kallad servettkiss till budget på riksdagens bord och såg till att 20 miljarder togs från välfärden står här och anklagar regeringen för att lägga för lite pengar på skolan.

Trots det dåliga utgångsläge som vi fick på grund av den budget som antogs av riksdagen anslog regeringen tillsammans med samarbetspartierna mer statliga pengar till skolan än vad vi tidigare har haft.

En av de viktiga satsningar som vi lyckades hitta resurser till var en satsning på lärarassistenter, en kategori som kan avlasta våra lärare och se till att de i lärarbristens tid kan lägga sin dyrbara tid och starka och välbehövliga kraft på att stärka barnens undervisning.

Pengarna för dessa lärarassistenter vill nu Moderaterna ta bort från skolan. De pengar som ni säger att ni lägger på den allmänna välfärden tar ni alltså från skolan. Mycket magstarkt!

(Applåder)

Anf. 73 PATRICK RESLOW (SD):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsminister Anna Ekström.

I dag rapporterar Lärarnas tidning om den tuffa ekonomiska situationen för landets kommuner och att det får förödande konsekvenser för den svenska skolan. Över 40 procent av kommunerna måste spara på skolorna. En tredjedel av kommunerna måste säga upp befintlig skolpersonal. Närmare sex av tio kommuner kommer inte att kunna nyanställa personal i grundskolan.

Detta sker trots att Sverige har befunnit sig i en högkonjunktur i många år och trots miljardstöd från staten.

Sverigedemokraterna har under lång tid påtalat att den ansvarslösa migrationspolitiken skulle få förödande konsekvenser för skolan. Vi möttes av enorm kritik inte minst från Socialdemokraterna.

Jag skulle med anledning av detta vilja fråga utbildningsministern om hon med facit i hand ser någon koppling mellan den ansvarslösa migrationspolitiken och de nedskärningar som nu sveper över den svenska skolsektorn.

Anf. 74 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag ska inte tråka ut riksdagens ledamöter med att upprepa vilka besvärliga konsekvenser det har blivit i Sveriges skolor av den budget som riksdagen olyckligtvis antog. Jag vill heller inte använda talar tiden till det.

Jag gläder mig i stället åt att de svenska kunskapsresultaten stiger i samtliga internationella undersökningar. De gör det från ett dåligt läge. När vi nu ser att kunskapsresultaten stiger gäller det att sätta till resurser till skolan som kan göra att detta fortsätter och att det kommer alla till del.

Patrick Reslow frågar om det finns något samband mellan invandring och minskade resurser. Jag kan försäkra Patrick Reslow att det finns ett starkt samband mellan att vi har många som går i skolan och många som blir äldre i Sverige. Att vi får fler 80-åringar och att 90-talisterna föder barn är något som jag gläder mig åt. Det kräver att vi ser till att det finns goda resurser i svensk skola så att vi kan fortsätta kunskapsupphämtningen. Det förtjänar Sveriges barn, och det förtjänar Sveriges äldre.
(Applåder)

Försvarsmakten och vindkraftsutbyggnaden

Anf. 75 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Hultqvist och gäller Försvarsmakten och vindkraften.

Det är glädjande för Centerpartiet att regeringen i sitt regleringsbrev till Försvarsmakten uppmanar till samverkan och samråd om vindkraftstableringen och säger att Försvarsmakten måste börja jämföra sin inställning med hur andra länder gör.

Exempelvis kan man fråga sig hur det kommer sig att Försvarsmakten tillämpar andra krav när det gäller tändning av hinderbelysning på master.

Det är också berättigat att fråga vilken roll Försvarsmakten bör ha när det gäller att bidra till landets elförsörjning vid en avspärning så att vi i en sådan situation blir oberoende av importerad el.

Försvarsmakten behöver också förhålla sig till större och effektivare verk och till förväntningar från samhället om att kunna växa med bostäder och verksamheter inom vad Försvarsmakten hittills har kunnat peka ut som sina riksintressen.

Vilka förväntningar har ministern på Försvarsmakten att tillgodose de krav som ställs på den om samverkan och dialog om vindkraftsutbyggnaden?

Anf. 76 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Detta är en fråga som rör balanserna i samhället. Vi måste ha mer vindkraft och solenergi, det man kallar alternativ energi, för att på olika sätt göra oss mer oberoende. Det är en viktig strävan.

Jag känner väl till att det kan finnas intresse motsättningar i samband med olika typer av etablering. Så har det varit, och så har skett. Men Försvarsmakten har att följa regleringar och beslut från myndigheterna utifrån de riktlinjer som bland annat riksdagen och regeringen lägger fast.

Den förväntningsvärld jag har är att man så långt som möjligt kan samverka men att det också måste finnas hänsynstagande till det som kan kallas Försvarsmaktens och försvarets intressen.

Försvaret är en möjlighet och tillgång för Sverige och en viktig del i vår samlade statliga organisation som ytterst handlar om att värna vår suveränitet och territoriella integritet. Det gäller att klara också den balansen.

Förenklad föräldraskapsbekräftelse

Anf. 77 JON THORBJÖRNSSON (V):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Hallengren.

Utredningen om faderskap och föräldraskap tillsattes våren 2017 och fick i uppdrag att se över delar av föräldraskapens regler om fastställande av faderskap och föräldraskap. Den har kommit med förslag på ändringar av presumptionsreglerna så att vi får större likabehandling oavsett hur en familj ser ut och nya sätt att erkänna föräldraskap digitalt.

Det är bra med likabehandling av barn. Här finns förslag om att stärka det. Det är också viktigt med större likabehandling när det gäller olika familjekonstellationer. Förenklad föräldraskapsbekräftelse skulle spara både tid och pengar runt om i landets kommuner, vilket är välkommet i kommunerna.

Men utredningen och dess förslag har fastnat på vägen. När tänker regeringen lägga fram konkreta lagförslag om detta?

Anf. 78 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Det är klart att det är viktigt att göra allt som är möjligt för att underlätta föräldraskapsbekräftelse, både för föräldrarnas skull och för att minska administrationen.

När det gäller den specifika utredningen och exakt varför den har fastnat tror jag att den frågan får ställas till ansvarig minister. Det handlar ju om föräldraskapet och frågor som rör den.

Jag kan inte svara på varför utredningen har fastnat, men jag är alldeles övertygad om att frågan kommer att återkomma till riksdagen. Det var ju därför utredningen tillsattes.

Medel till bekämpandet av HPV

Anf. 79 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Herr talman! Min fråga går till socialminister Lena Hallengren.

Cancer orsakad av humant papillomvirus hör till våra vanligaste och allvarligaste cancerformer som drabbar både män och kvinnor. Att förebygga en sådan allvarlig cancerform är otroligt viktigt för individen såväl som för samhället, sett både till det mänskliga lidandet och den kostnad den orsakar sjukvården och samhället.

Vi har en unik möjlighet att utrota denna form av livmoderhalscancer. Det Sverige behöver göra är framför allt att införa catch-up-screening för de kvinnor som passerat den övre åldersgränsen och catch-up-vaccination för de kvinnor som inte fått vaccin.

De ansvariga menar att detta skulle kosta 25 miljoner om året, sammanlagt 150 miljoner på sex år. Min fråga är om socialministern är villig att pröva frågan under vårens budgetarbete.

Anf. 80 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Cecilia Engström, för en viktig fråga!

Att drabbas av cancer är såklart väldigt tungt, både för den drabbade och för de anhöriga. Kan vi förebygga cancer är det naturligtvis angeläget. Det är också skälet till att det nu finns möjlighet att vaccineras även för pojkar. Att vi utökat vaccinationsprogrammet med det är positivt.

Vi får se hur vi fortsätter arbetet. Det är en fråga för regionerna att fundera över. Det är också en fråga där regeringen lyssnar på våra myndigheter och de råd vi får när det handlar om att inte bara minska smittspridning, som vi talat om tidigare här i kammaren, utan också utrota sjukdomar som är möjliga att utrota med hjälp av vaccin. Vi får återkomma till den frågan.

Svenskars situation i Storbritannien efter brexit

Anf. 81 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Runt 100 000 svenskar bor, arbetar, studerar och lever sina liv i Storbritannien. Runt 30 000 briter gör detsamma här i Sverige. Utbytet mellan våra länder har varit betydelsefullt sedan urminnes tider, och förhållandet mellan Sverige och Storbritannien fortsätter förstås att vara jätteviktigt även efter brexit.

Nu har Storbritannien slutligen, efter oändliga om och men, lämnat EU och den så kallade övergångsperioden påbörjats. Nu när EU:s resterande medlemsstater, inklusive Sverige, kanske vet lite mer om den framtida relationen vill jag fråga statsrådet Dahlgren: Vad gör regeringen för att svenska medborgare som bor, lever, arbetar, vårdar barn, blir sjuka och så vidare i Storbritannien och reser fram och tillbaka mellan länderna ska fortsätta ha ett bra liv?

Anf. 82 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr talman! Tack, Olle Thorell, för en fråga som berör väldigt många människor!

Jag tror att många av oss kände sig lite sorgsna i fredags kväll, när det konstaterades att nu har för första gången det hänt att ett medlemsland har lämnat vår union. Men det är inte så illa som det hade kunnat vara om britterna kraschat ut ur EU och vi fått ett oordnat utträde. Nu har vi en övergångsperiod under hela detta år.

Som svar på frågan kan jag säga att vi har förhandlat fram med britterna en ordning som gör att briter som bor här i Sverige och svenskar som bor i Storbritannien har i princip samma villkor under hela detta år. Det gäller också vår handel, vårt säkerhetssamarbete och mycket annat som vi gör ihop med britterna.

Vi ska utnyttja tiden fram till den sista december för att förhandla fram ett nytt avtal som reglerar den nya relationen. Där är det vår ambition att ha ett så djupt och så brett samarbete som möjligt och inte minst säkra att medborgarna, våra i Storbritannien och deras här, får så nära de villkor de har i dag som möjligt.

Gängbrottsligheten och platser på Sis- och LVU-hem

Anf. 83 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Alltför många unga begår grova brott. Inte minst handlar det om unga killar som inte går i skolan utan dras in i brottslighet. De värsta resultaten av detta är skjutningar som leder till dödsfall och sprängningar.

I höstas presenterade regeringen ett 34-punktsprogram mot den grova gängbrottsligheten. Två av punkterna handlade om fler LVU-platser och fler Sis-platser med förbättrad kvalitet.

Jag skulle därför vilja fråga socialministern hur hon ser på situationen med Sis- och LVU-platser. Är det möjligt att höja kvaliteten på det sätt som är avsett och som behövs?

Anf. 84 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Rasmus Ling, för frågan, och för att perspektivet är både höjda straff och fler poliser – allt vi kan för att bekämpa den gängkriminalitet vi ser – och sociala och förebyggande insatser.

LVU är faktiskt också en förebyggande insats. Det är inte alltid så man tänker, men ambitionen är fortfarande att ge behandling och samtidigt arbeta på hemmaplan så att personen kan komma tillbaka till en vardag, en verklighet och en framtid som är mycket ljusare.

Det är absolut möjligt att stärka kvaliteten. Vi behöver också ha fler platser på våra Sisboenden för att möjliggöra LVU-omhändertaganden. Allt detta arbetar vi med, och dessutom kommer inom kort, i slutet av mars, en återredovisning från Statskontoret och IVO, som har tittat på kvaliteten hos samtliga HVB- och Sishem. Detta är också något att ha som utgångspunkt när vi gör förbättringar.

Anf. 85 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Svensk sjukvård står inför stora utmaningar och behöver ställa om så att även vården närmast människor byggs ut. Region Stockholm är en av de regioner som har kommit längst i denna omställning, och det är också där köerna är som kortast.

Regering och riksdag har också beslutat om nya styrande principer för sjukvården i Sverige. Det är nu lag på att alla regioner ska ta efter Stockholm och ställa om. För att denna omställning ska lyckas poängterar regeringen själv i sin proposition att det är viktigt att alla aktörer strävar åt samma håll.

När sedan sjukhusen i Region Stockholm gör just det som regering och riksdag har beslutat om kallar statsrådet Morgan Johansson detta för en slakt av sjukvården. Herr talman, jag undrar vad statsrådet Hallengren anser om detta agerande och om det är lämpligt med hänsyn till lagstiftningen.

Anf. 86 TALMANNEN:

Frågorna ska gälla statsrådets ämbetsutövning. Frågor om vad andra statsråd har sagt kanske inte ryms inom detta. Däremot får statsrådet gärna kommentera den sjukvårdsrelaterade delen av frågan.

Anf. 87 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack för det förtydligandet!

Att alla ska ta efter Region Stockholm är nog ändå ett önsketänkande, tror jag, hos politikerna i regionen. Detta har inte uttalats av vare sig regeringen eller någon annan.

Däremot är det såklart otroligt viktigt att vi hela tiden arbetar med att se till att vården kommer närmare människor. Jag är inte säker på att alla stockholmare håller med om att det är detta som händer i Stockholm just nu. Jag är inte säker på att man delar den uppfattningen när man faktiskt får vänta längst av alla på akuten. SÖS-akuten har haft längst väntetider under många års tid.

Jag har stor respekt för att det är komplicerat att bedriva hälso- och sjukvård. Men det är också anmärkningsvärt att den region som har de kanske bästa förutsättningarna – den högsta tillväxten, den yngsta och friskaste befolkningen, den bästa infrastrukturen och dessutom tillgång till både grund- och specialistutbildad personal – inte alltid får ihop det.

Jag tycker att det är en felaktig beskrivning som jag inte delar när man säger att den omställning som sker i Stockholm skulle vara beställd från nationellt håll. Det är Stockholms eget beslut.

(Applåder)

Rätten till specialistbehandling av PTSD

Anf. 88 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Psykiatri är under stark press och har varit så under lång tid. För en person som blir utsatt för någon form av trauma är det inte helt ovanligt att efteråt drabbas av posttraumatiskt stressyndrom. Detta är en

mycket allvarlig diagnos som kan leda till både depression och i värsta fall självmord.

I Borlänge finns en kris- och traumamottagning som är specialiserad på denna diagnos. Sedan 2018 har alla patienter i Dalarna som drabbats av posttraumatiskt stressyndrom kunnat söka sig till denna mottagning. Men på grund av starkt inflöde av nya patienter har mottagningen valt att i fortsättningen endast ta emot nyanlända och asylsökande. Övriga samhällsmedborgare som får denna allvarliga diagnos hänvisas nu i stället till den vanliga psykiatrin, där möjligheten att få tillgång till denna specialistkompetens är begränsad.

Min fråga till socialministern är: Hur rimmar detta med hälso- och sjukvårdslagen, som säger att man ska få vård efter behov och inte utifrån vilken grupp man tillhör?

Anf. 89 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Per Ramhorn, för frågan! Det är ändå lite sorgligt att Sverigedemokraterna, när de ska diskutera sjukvård, alltid ska ha en udd mot ensamkommande och nyanlända – att det ska vara där vi hittar konflikterna.

Jag känner inte till hur man har resonerat i Borlänge. Jag tror att regionpolitiker i Dalarna får svara på hur det ser ut där. Men det är klart att det alltid är behoven som ska styra. Som jag beskrev tidigare när jag fick frågan om privata sjukvårdsförsäkringar är det precis detta som ska styra svensk hälso- och sjukvård, oavsett om det handlar om primär- eller specialistvård eller om specialistvård för den som lider av PTSD.

(Applåder)

Taiwan i WHO och coronaviruset

Anf. 90 HAMPUS HAGMAN (KD):

Herr talman! I arbetet med att bekämpa coronaviruset är det naturligt att Världshälsoorganisationen, WHO, är en viktig plattform för samarbete. På regeringens hemsida står det att information från WHO är viktig, särskilt för den som planerar en resa. Regeringen och berörda myndigheter följer säkert deras information noggrant.

Men tyvärr har inte alla samma möjlighet till samarbete inom WHO som Sverige har. Taiwan, som dessutom är en fullvärdig demokrati, saknar denna möjlighet. Detta riskerar att skada både dem och oss. Taiwan har en välutvecklad sjukvård och kan hjälpa till globalt.

Jag vill rikta min fråga till Lena Hallengren: Vore det inte bra för arbetet mot coronaviruset om Taiwan som alla andra hade möjlighet att samarbeta inom WHO?

Anf. 91 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Hampus Hagman, för frågan! Jag väljer att tolka den i ett lite vidare perspektiv och säga att det är klart att WHO är en otroligt betydelsefull aktör, inte minst i dessa sammanhang när vi verkligen får erfara att hälsohoten inte bara är nationella utan i allra högsta grad globala och att vi behöver samarbeta och hjälpas åt. Sverige bidrar till WHO både ekonomiskt och genom dialog. Generaldirektören för Folkhälsomyndighe-

Prot. 2019/20:70

6 februari

Frågestund

ten ska själv bege sig till länder i Afrika för att bidra med kunskap och erfarenhet.

Det är klart att vi vill att alla ska kunna ta del av informationen. WHO måste verkligen arbeta med att nå ut på allra bästa sätt. I Sverige gör vi allt vi kan, inte för att låta var och en läsa vad WHO säger utan för att via våra myndigheter och UD förmedla den information som är relevant för Sverige.

Svenskt bidrag till ny insats i Mali

Anf. 92 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Min fråga är riktad till försvarsminister Peter Hultqvist. Mali är hårt drabbat av såväl politisk splittring som kriminalitet och terrorism. De humanitära konsekvenserna för befolkningen är stora.

Under de senaste fem åren har Sverige bidragit till den FN-ledda insatsen Minusma i Mali. Sverige har tagit ett stort och brett ansvar och har även bidragit på olika chefsnivåer. I dagsläget leds också hela den militära insatsen av en svensk. Jag vet att försvarsministern nyligen besökte Mali och tar situationen i landet på stort allvar.

I går bekräftade Försvarsmakten att man fått i uppdrag att planera för ett eventuellt svenskt bidrag i en ny franskledd insats. Min fråga är därför helt enkelt vad som är grunden till att regeringen överväger ett svenskt bidrag i den nya insatsen.

Anf. 93 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Tack, Alexandra Völker, för frågan! Mali och området runt omkring är väldigt instabilt, med människosmuggling, droghantering, religiös extremism och terrorgrupperingar. FN-insatsen Minusma är oerhört nödvändig för att på olika sätt behålla balansen i området. Till detta kommer Operation Barkhane, som Frankrike har ansvar för, och det planeras också för ytterligare operationer i området.

Det är nödvändigt att bidra till att stabilisera den här delen av världen. Om vi inte lyckas göra detta kommer statsskicket i Mali naturligtvis att undermineras. Detta kan i sin tur leda till att kriminella och terroristiska grupperingar tar över och på olika sätt hotar även Europa så att vi får uppleva olika typer av negativa händelser i vår del av världen.

En nationell hälsofrämjande strategi

Anf. 94 ULRIKA JÖRGENSEN (M):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till socialminister Lena Hallengren. Vi har tidigare i dag hört om de växande cankerköerna. Det krävs kraftfulla insatser här och nu för alla de patienter som väntar.

Vi i politiken måste göra allt vi kan för att förhindra att människor blir sjuka. Många vet att genom hälsosamma levnadsvanor som att röra på sig och ha sunda matvanor och en hälsosam vikt kan vi minska risken för cancerdiagnoser och andra sjukdomar.

Hälso- och sjukvården har en viktig roll men även samhället i stort. Politikens roll är att underlätta för människor att göra hälsosamma val. För att de hälsosamma och preventiva insatserna ska få effekt på samhällsnivå

måste det till ett arbete över de organisatoriska stuprören. Här behövs det nya tag, och regeringen har ytterst ansvaret och behöver leverera.

Jag tittar nu även på utbildningsministern. Skolan är en viktig part i det preventiva och hälsofrämjande strategiarbetet.

Moderaterna har lagt fram riksdagens första preventions- och hälsofrämjande motion, där ett av förslagen är en nationell hälsofrämjande strategi. Min fråga till socialministern är därför: Är det inte dags för det nu?

Anf. 95 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Ulrika Jörgensen, för frågan! Det är otroligt viktigt att vi gör vad vi kan för att förebygga. Det gäller att förebygga cancer och alla andra sjukdomar som är livsstilsrelaterade för att vi ska få den begränsade vård och den vårdpersonal som finns att räkna till.

Låt mig ge exempel på det förebyggande arbetet. Vi röker väldigt lite i Sverige i dag. Det handlar om att människor tar till sig fakta och kunskap och, vågar jag påstå, framför allt om politiska beslut, till exempel att inte tillåta rökning i offentliga miljöer. Nu i somras har vi tagit ytterligare beslut om att man inte heller får röka på perronger eller andra utemiljöer och inte i närheten av krogar, för att se till att rökning avnormaliseras, så att unga människor inte ska möta rökning i sin omgivning.

Det är ändå beklagligt att Moderaterna inte har drivit på denna typ av frågor. Jag tror att varenda cancerläkare skulle understryka att det absolut viktigaste vi kan göra för att minska insjuknandet i cancer är att se till att färre människor röker.

Skolans roll i arbetet mot kriminalitet

Anf. 96 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till Anna Ekström.

Vi behöver absolut fler poliser, och det kan absolut vara befogat att höja straffen för en mängd brott i kampen mot den grova brottsligheten. Regeringens åtgärder är helt rätt. Men det räcker inte med att bara vara hård mot brotten; vi måste också komma åt brottens orsaker.

Vi måste stoppa nyrekryteringen. Vi måste visa på alternativ för de ungdomar som riskerar att sugas upp av kriminella nätverk. Vi måste ge dessa ungdomar hopp. I det arbetet spelar skolan en oerhört viktig roll. Varenda unge har rätt att få lyckas i skolan och att få stöd, kunskaper och vägledning som ger självförtroende och styrka och skapar tillit.

Jag vill därför fråga utbildningsminister Anna Ekström hur ministern ser att skolan konkret kan bidra till att motverka kriminalitet.

Anf. 97 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! En fullgjord skolgång är det bästa vaccinet mot kriminalitet, mot utanförskap och mot att inte vara hemma i samhället. Vi har i Sverige ett stort problem: Vi ser att skillnaderna mellan skolor ökar, och vi ser en ökande skolsegregation. Trots de stigande kunskapsresultaten i Pisa ser vi som ett smolk i glädjebägaren att skillnaderna faktiskt ökar. Vi måste agera mot de konsekvenser som detta för med sig. Till exempel måste vi stärka samverkan mellan skola, socialtjänst och polis. Lärarna ska

inte vara socialarbetare, men de ska få god hjälp att fånga upp de elever som behöver tidigt stöd.

Men allt det vi gör för att motverka konsekvenserna av skolegregationen måste också kompletteras med att vi är tuffa mot själva skolegregationen. Här måste vi se skolan som en mötesplats, där barn och elever får träffas. På så sätt kan skolan faktiskt bli det där vaccinet som gör att varenda unge känner sig behövd i samhället och att man själv kan lyckas.

Det nationella försvaret och internationella insatser

Anf. 98 JÖRGEN BERGLUND (M):

Herr talman! Sverige överväger att delta i en ny Maliinsats med specialstyrkor. Nu vill jag understryka att varken regeringen eller riksdagen har tagit ställning till den förfrågan som Frankrike har kommit med. Internationella åtaganden innebär ju att stora resurser för Försvarsmakten tas i anspråk som skulle kunna behövas hemmavid i uppbyggnaden av vårt nationella försvar.

Jag skulle vilja veta hur försvarsministern ser på framtida internationella militära insatser utifrån behoven hemma kontra maximal effekt i insatser utomlands.

Anf. 99 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det är helt korrekt att riksdag och regering ännu inte har tagit ställning till någon ny internationell insats. Men det finns också ett särskilt anslag som varje år fastställs för internationella insatser. Om vi ska göra internationella insatser ska de pengarna användas. Det handlar alltså inte om några undanträngningseffekter för det nationella försvaret.

När det gäller det nationella försvaret har den regering som jag företräder gjort en uppgörelse tillsammans med Centern och Liberalerna om 25 miljarder fram till 2025. Det ska också kunna vara en bra plattform för kommande diskussioner i försvarsförhandlingar. Det är en höjning av anslaget på ungefär 40-procentsnivå.

Man kan alltså inte säga att det tränger undan den övriga verksamheten om vi bedriver viss internationell verksamhet som dessutom ger oss positiva effekter tillbaka från andra länder. Vi satsar faktiskt på det nationella försvaret, till skillnad mot hur det var en gång.

Utökad utbildningsplikt

Anf. 100 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Herr talman! Utbildningsministern presenterade i veckan reformer för att förändra vuxenutbildningen. Det är väldigt välkommet och verkligen på tiden. Vi behöver nämligen en närmare koppling mellan vuxenutbildning och kompetensförsörjning i Sverige, men ännu mer behövs. Vi behöver mer kunskap för varje skattekrona. Vi behöver ökad kvalitetsuppföljning från Skolinspektionen. Vi behöver externa examinatorer, bland annat.

Men det jag framför allt skulle vilja fråga utbildningsministern om gäller utökad utbildningsplikt. När det gäller personer som söker socialbidrag eller försörjningsstöd i kommunerna har kommunerna möjlighet att ställa krav på deltagande i till exempel arbetsmarknadsinsatser, men vi skulle

också vilja kunna ställa krav på den som saknar gymnasieutbildning att fullgöra sin gymnasieutbildning som motprestation. Vi vet att yrkesutbildning i kombination med till exempel sfi fungerar väldigt väl. Därför vill jag fråga utbildningsministern: Är detta något som kommer att komma på plats?

Prot. 2019/20:70

6 februari

Frågestund

Anf. 101 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! En fullgjord skolgång är ett vaccin mot väldigt mycket olycka här i livet, men en fullgjord gymnasieutbildning, oavsett om den är via ungdomsgymnasiet eller via komvux, är ett vaccin mot arbetslöshet.

Sveriges arbetsgivare skriker efter utbildad arbetskraft, och de som i dag är arbetslösa saknar väldigt ofta en grundläggande utbildning. Därför är det väldigt bra att regeringen har lagt fram ett stort paket för att stärka kompetensförsörjningen. Komvux får ett utökat uppdrag att också verka för kompetensförsörjningen. Vi ändrar prioriteringsordningen och kön till komvux, så att de som har behov av utbildningen kommer först. Det är bra för arbetsgivarna.

Vi ökar också den statliga medfinansieringen, vilket är helt nödvändigt för att platserna ska finnas. Vi är övertygade om och arbetar tillsammans med Centern och Liberalerna för att den regionala vuxenutbildningen ska fylla en större roll i arbetet med att se till att alla människor som vill jobba också ska jobba.

En sammanhållen hantering av totalförsvaret

Anf. 102 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsministern.

Vi har i Försvarsberedningens rapport *Värnkraft* fått läsa att en sammanhållen hantering av totalförsvaret skulle vara det bästa för Sverige, så att det alltså skulle vara bara ett departement i stället för dagens två som ansvarade för totalförvarsfrågorna.

Min fråga till försvarsministern är: Hur fortlöper arbetet med samordningen och att ha bara ett departement som ansvarar för totalförvarsfrågorna?

Anf. 103 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Försvarsdepartementet och Justitiedepartementet har ett gemensamt ansvar för totalförsvaret. Den del som finns på den civila sidan och som Försvarsdepartementet har ansvar för är stödet till Försvarsmakten, och sedan finns det en rent civil krisberedskap. Samarbetet mellan de två departementen fungerar på ett bra sätt.

Nu pågår en process där vi håller på och förbereder en försvarsproposition enligt *Värnkraft*, som är Försvarsberedningens förslag. Samtidigt pågår en process på den civila sidan där myndigheterna kommer in med yttranden utifrån Försvarsberedningens förslag. Denna del kommer de in på i början av mars, och sedan ska detta sammanfattas så att man får en totalförvarsproposition.

När det gäller den exakta arbetsfördelningen mellan departementen är detta en fråga för statsministern.

Anf. 104 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Min fråga går till socialminister Lena Hallengren, som även svarar på allmänpolitiska frågor.

Jag har samma fråga som min kollega Hampus Hagman och som han inte fick svar på, nämligen om spridningen av det nya coronaviruset och Taiwan.

Taiwan är särskilt utsatt på grund av sitt geografiska läge men också för att Världshälsoorganisationen exkluderar Taiwan från informationsutbyte. Det är ingen hemlighet att det är Kina som ligger bakom Taiwans exkludering. Det är tragiskt om hänsynstagande till en diktatur ska väga tyngre än människors liv och hälsa. USA, Japan och Kanada har redan sagt att Världshälsoorganisationen ska ta med Taiwan.

Jag undrar: Tänker regeringen agera för att Taiwan ska involveras i WHO:s arbete för att bekämpa coronaviruset?

Anf. 105 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag har inget annat svar till Boriana Åberg än vad jag tidigare gav Hampus Hagman.

När det gäller WHO:s avväganden måste det vara WHO som står för dem, men jag är naturligtvis angelägen om att WHO, Sverige och alla länder bidrar för att se till att vi kan stoppa spridningen av coronaviruset.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2019/20:68 Förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling

2019/20:3485 av Ida Gabrielsson m.fl. (V)

2019/20:3486 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

§ 10 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 5 februari

2019/20:313 Effekter av höjda skatter på transporter

av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2019/20:70

6 februari

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 februari

2019/20:884 Slopats karensavdrag för personal inom förskolan

av *Michael Rubbestad* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:885 Minskande kontanthantering

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2019/20:886 Små bolag och framtidens elmarknad

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:887 Sjuklönesystemet för småföretagare

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2019/20:888 Korrelationen mellan betyg och nationella prov

av *Robert Stenkvis* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:889 Coronavirusets spridning och Taiwans deltagande i WHO

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:890 Terroristlöner

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:891 Konkurrenskraftsutredningen för Sveriges åkerier

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:892 Hjärt-lungräddning i skolan

av *Kalle Olsson* (S)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 5 februari

2019/20:751 Missbruk av samordningsnummer

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:778 Bonus–malus

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:786 Barnarbete i spåren av klimatsatsningar

av *Josef Fransson* (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:793 Utvärdering och uppdatering av svensk tonnageskatt
av *Anders Hansson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:792 Stämpelskatten inom sjöfarten
av *Anders Hansson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:795 Utnämningen av ny generaldirektör för ISP
av *Kerstin Lundgren* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:796 Utvärdering av tonnageskatten
av *Hampus Hagman* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:797 Den svenskflaggade handelsflottans storlek i händelse av kris eller krig

av *Hampus Hagman* (KD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:798 Förföljelsen av kristna
av *Robert Halef* (KD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:799 Utförare av sjukhusvård
av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:800 Köer och regionala skillnader i cancervården
av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:802 Ungas beställning till samhället
av *Clara Aranda* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:803 Lagstiftning för att skydda Sveriges säkerhet
av *Jan R Andersson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:804 Åtgärder mot ojämlikhet inom sjukförsäkringen
av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2019/20:805 Ansvar för att konkurrensneutralitet ska råda
av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:808 Förmånsbeskattning av privata sjukvårdsförsäkringar
av *Tony Haddou* (V)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:809 LSS-utredningen
av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:810 Prövningskapaciteten hos Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

av *Jörgen Berglund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:813 Distribution av lågfrekventa tidningar
av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:812 Ursprungsgarantier för förnybar kraftproduktion

av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2019/20:814 Skjutningar och sprängningar

av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:820 Beskattningsrätt för EU

av *Åsa Coenraads* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:816 Förhindrande av privata utförare i sjukvården

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:817 Ludvikamomsen

av *Tony Haddou* (V)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:818 Aggressiv skatteplanering

av *Tony Haddou* (V)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:819 Turistskatt

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:833 Turistavgift

av *Lars Beckman* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:821 Apotek som ägare av vårdgivare

av *Lina Nordquist* (L)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:822 Åtgärder mot coronaviruset och en eventuell internationell pandemi

av *Lina Nordquist* (L)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:831 Beredskap för coronaviruset

av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:823 Inrättandet av ett nationellt säkerhetsråd

av *Maria Nilsson* (L)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:826 Partiklar i dieslbilar

av *Rickard Nordin* (C)
till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

2019/20:827 Mottagande av kvotflyktingar

av *Ludvig Aspling* (SD)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:829 Påminnelseavgift för trängselskatt

av *Michael Rubbestad* (SD)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:842 Uteblivna satsningar på förskolan

av *Michael Rubbestad* (SD)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2019/20:843 Mervärdesskatt för utövande konstnärer

av *Michael Rubbestad* (SD)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:832 Möjligheter med arbetsintegrerande sociala företag
av *Åsa Eriksson* (S)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:825 Fri spridning av offentlig konst

av *Michael Rubbestad* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:824 Försäljning av fjädrar av fågeldun

av *Michael Rubbestad* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:834 Fördelning mellan poliser och civilanställda

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:835 Varningssystem för utryckningsfordon

av *Mats Wiking* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:836 Schablonersättningen

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:837 Personer med autism som hamnar i fattigdom

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2019/20:838 Diskriminering av internetbutiker

av *Angelica Lundberg* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:840 Prioritering av viltstängsel till de mest olycksdrabbade områdena

av *Guðrun Brunegård* (KD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:841 Metoder för beräkning av felaktiga utbetalningar inom assistansersättningen

av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 15.02.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.55 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Svar på interpellation 2019/20:224 om stärkt äganderätt.....	2
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 KJELL JANSSON (M)	3
Anf. 3 LARS BECKMAN (M).....	3
Anf. 4 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 5 KJELL JANSSON (M)	5
Anf. 6 LARS BECKMAN (M).....	6
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
Anf. 8 KJELL JANSSON (M)	8
Anf. 9 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
§ 4 Svar på interpellation 2019/20:231 om Sveriges nationella arbete mot inhemsk extremism.....	9
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
Anf. 11 ROGER HADDAD (L)	10
Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
Anf. 13 ROGER HADDAD (L)	12
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 15 ROGER HADDAD (L)	14
Anf. 16 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
§ 5 Svar på interpellation 2019/20:235 om återvändande	15
Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
Anf. 18 ARIN KARAPET (M).....	16
Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
Anf. 20 ARIN KARAPET (M).....	18
Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	19
Anf. 22 ARIN KARAPET (M).....	20
Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
§ 6 Svar på interpellation 2019/20:236 om amnesti	21
Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	21
Anf. 25 ARIN KARAPET (M).....	22
Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	23

Anf. 27 ARIN KARAPET (M)	24
Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	25
Anf. 29 ARIN KARAPET (M)	26
Anf. 30 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
§ 7 Svar på interpellation 2019/20:251 om nyttjande av oseriös transportverksamhet	27
Anf. 31 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	27
Anf. 32 THOMAS MORELL (SD).....	28
Anf. 33 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	28
Anf. 34 THOMAS MORELL (SD).....	29
Anf. 35 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	30
Anf. 36 THOMAS MORELL (SD).....	31
Anf. 37 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	31
Ajournering.....	32
Återupptaget sammanträde.....	32
§ 8 Frågestund	32
Anf. 38 TALMANNEN	32
<i>Köerna till cancervården.....</i>	<i>32</i>
Anf. 39 ULRIKA HEINDORFF (M)	32
Anf. 40 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	33
Anf. 41 ULRIKA HEINDORFF (M)	33
Anf. 42 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	33
<i>Sveriges beredskap för coronaviruset</i>	<i>33</i>
Anf. 43 CLARA ARANDA (SD)	33
Anf. 44 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	34
Anf. 45 CLARA ARANDA (SD)	34
Anf. 46 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	34
<i>Neuropsykiatriska diagnoser som hinder för utbildning</i>	<i>35</i>
Anf. 47 JOHANNA JÖNSSON (C).....	35
Anf. 48 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	35
Anf. 49 JOHANNA JÖNSSON (C).....	35
Anf. 50 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	35
<i>Främjande av demokrati i Polen och Ungern</i>	<i>36</i>
Anf. 51 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	36
Anf. 52 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	36
Anf. 53 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	36
Anf. 54 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	36
<i>Medel till personlig assistans i vårändringsbudgeten</i>	<i>36</i>
Anf. 55 PIA STEENSLAND (KD)	36
Anf. 56 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	37
Anf. 57 PIA STEENSLAND (KD)	37
Anf. 58 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	37
<i>En riktad hälsosatsning för personer med intellektuella funktionshinder</i>	<i>38</i>
Anf. 59 BENGT ELIASSON (L).....	38
Anf. 60 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	38
Anf. 61 BENGT ELIASSON (L).....	38
Anf. 62 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	39

<i>En jämlik hälso- och sjukvård</i>	39	Prot. 2019/20:70
Anf. 63 YASMINE BLADELIUS (S).....	39	6 februari
Anf. 64 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	39	-----
Anf. 65 YASMINE BLADELIUS (S).....	39	
Anf. 66 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	40	
<i>Försvarsmaktens kartläggning av läckande PFAS</i>	40	
Anf. 67 MARIA GARDFJELL (MP).....	40	
Anf. 68 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	40	
Anf. 69 MARIA GARDFJELL (MP).....	40	
Anf. 70 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	41	
<i>Resurser till skolan</i>	41	
Anf. 71 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	41	
Anf. 72 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	41	
<i>Regeringens migrationspolitik och nedskärningar i skolan</i>	42	
Anf. 73 PATRICK RESLOW (SD).....	42	
Anf. 74 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	42	
<i>Försvarsmakten och vindkraftsutbyggnaden</i>	42	
Anf. 75 OLA JOHANSSON (C)	42	
Anf. 76 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	43	
<i>Förenklad föräldraskapsbekräftelse</i>	43	
Anf. 77 JON THORBJÖRNSSON (V).....	43	
Anf. 78 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	43	
<i>Medel till bekämpandet av HPV</i>	44	
Anf. 79 CECILIA ENGSTRÖM (KD).....	44	
Anf. 80 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	44	
<i>Svenskars situation i Storbritannien efter brexit</i>	44	
Anf. 81 OLLE THORELL (S).....	44	
Anf. 82 Statsrådet HANS DAHLGREN (S).....	45	
<i>Gängbrottsligheten och platser på Sis- och LVU-hem</i>	45	
Anf. 83 RASMUS LING (MP).....	45	
Anf. 84 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	45	
<i>En omställning av vården</i>	46	
Anf. 85 IDA DROUGGE (M)	46	
Anf. 86 TALMANNEN.....	46	
Anf. 87 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	46	
<i>Rätten till specialistbehandling av PTSD</i>	46	
Anf. 88 PER RAMHORN (SD)	46	
Anf. 89 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	47	
<i>Taiwan i WHO och coronaviruset</i>	47	
Anf. 90 HAMPUS HAGMAN (KD).....	47	
Anf. 91 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	47	
<i>Svenskt bidrag till ny insats i Mali</i>	48	
Anf. 92 ALEXANDRA VÖLKER (S)	48	
Anf. 93 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	48	
<i>En nationell hälsofrämjande strategi</i>	48	
Anf. 94 ULRIKA JÖRGENSEN (M).....	48	
Anf. 95 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	49	
<i>Skolans roll i arbetet mot kriminalitet</i>	49	
Anf. 96 PIA NILSSON (S).....	49	
Anf. 97 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	49	

<i>Det nationella försvaret och internationella insatser</i>	50
Anf. 98 JÖRGEN BERGLUND (M)	50
Anf. 99 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	50
<i>Utökad utbildningsplikt</i>	50
Anf. 100 JOSEFIN MALMQVIST (M).....	50
Anf. 101 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	51
<i>En sammanhållen hantering av totalförsvaret</i>	51
Anf. 102 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	51
Anf. 103 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	51
<i>Taiwans delaktighet i WHO:s informationsutbyte</i>	52
Anf. 104 BORIANA ÅBERG (M).....	52
Anf. 105 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	52
§ 9 Bordläggning	52
§ 10 Anmälan om interpellation	52
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	53
§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor	53
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 15.02.	56